

II. LÆRERE OG ANDRE VIDENSKABELIGE TJENESTEMÆND SAMT CENSORER

a. *Afgang og udnævnelser m. v.*

Oversigt for året 1947-48.

DET TEOLOGISKE FAKULTET

Under 16. december 1947 meddelte ministeriet universitetets rektor, professor, dr. theol. Jens Nørregaard fritagelse for at holde forelæsninger i forårssemestret 1948 af hensyn til arbejdet med udarbejdelsen af en ny udgave af en lærebog i kirkehistorie (j. nr. 3y/47).

Under 25. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling fra universitetets rektor, at professor, dr. phil. Johannes Pedersen fritoges for at eksaminere ved den sproglige prøve i hebræisk sommeren 1948, at denne eksamination overtoges af den ordinære censor ved prøven, professor, dr. phil. O. E. Ravn, uden vederlag, samt at professor Aage Bentzen overtog hvervet som censor ved prøven (j. nr. 301/48).

Under 1. oktober 1947 anmodede ministeriet kgl. konfessionarius, provst, dr. theol. M. Neiiendam om at overtage hvervet som formand for censorerne, efter at den hidtilværende formand, provst, dr. theol. S. A. Becker, var afgået ved døden. Under samme dato beskikkede ministeriet for resten af 3-årsperioden 1. april 1946-31. marts 1949 sognepræst, dr. theol. Marius Hansen som fast censor i dr. Beckers sted og professor emeritus Lorenz Bergmann og sognepræst K. Bang som censorsuppleanter (j. nr. 83h/47).

Cand. theol. Laurids Stampes ansættelse som assistent ved det teologiske laboratorium forlængedes med 1 år fra 1. august 1948 (j. nr. 471 a/48).

DET RETS- OG STATSVIDENSKABELIGE FAKULTET

Under 26. maj 1948 blev universitetsadjunkt, dr. phil. Anders Hjort Hald udnævnt til professor i statistik fra 1. juni 1948 at regne, se nedenfor side 25 (j. nr. 361/47).

Under 12. august 1947 blev der meddelt kst. byretsdommer W. v. Eyben fornyelse af hans beskikkelse som lektor i obligationsrettens specielle del for et tidsrum af 3 år fra den 1. september 1947 (j. nr. 336/47).

Under 12. august 1947 blev der meddelt landsretssagfører Niels Klerk fornyelse af hans beskikkelse som lektor i selskabsret og søret for et tidsrum af 3 år fra den 1. september 1947 at regne (j. nr. 336/47).

Under 12. august 1947 blev der meddelt mag. art. Karl O. Kristiansen fornyelse af hans beskikkelse som lektor i kriminologi for 3 år fra 1. september 1947 at regne (j. nr. 336/47).

Under 27. november 1947 har ministeriet efter ansøgning fritaget professor ved Aarhus universitet, dr. jur. Torben Lund for hvervet som lektor i retsvidenskab fra 31. december 1947 at regne (j. nr. 402/47).

Under 24. marts 1948 blev sekretær, cand. jur. Erik A. Harder beskikket som lektor i retsvidenskab for et tidsrum af 3 år fra 1. februar 1948 at regne, se nedenfor side 23 (j. nr. 402/47).

Under 29. oktober 1947 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at lektor i selskabsret og søret, landsretssagfører Niels Klerk blev optaget som medlem af den akademiske lærerforsamling (j. nr. 403/47).

Under 1. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling fra universitetets rektor, at undervisningsassistent ved fakultetets statsvidenskabelige afdeling, cand. act. Arne Jensen efter professor Hans Cl. Nybølles død overtog dennes forelæsninger og øvelser i statistik i efterårssemestret 1947 samt eksaminationerne i dette fag ved statsvidenskabelig eksamen og eksamen i forsikringsvidenskab og statistik i eksamensterminen vinteren 1947/48, og at der for dette hverv tillagdes ham et honorar af 2.000 kr. at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 361/47).

Under 16. august 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling fra universitetets rektor, at undervisningsassistent, cand. act. Arne Jensen under vakancen i det ved professor Nybølles død ledigblevne professorat i statistik i forårssemestret 1948 overtog undervisningen i statistik og arbejdet med at stille opgaver til 2. del af statsvidenskabelig eksamen i forsikringsvidenskab og statistik samt med bedømmelsen af besvarelserne af disse opgaver og at der herfor tillagdes ham et honorar af 4.000 kr. (j. nr. 361/47).

Under 4. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at professorerne ved Aarhus universitet, dr. jur. Knud Illum og dr. jur. Max Sørensen samt statsadvokat J. Trolle, sagførerfuldmægtig Iver Hoppe, landsretssagfører Nils Alkil og sekretær Poul Meyer beskikkedes som eksaminatorsuppleanter ved de juridiske eksaminer sommeren 1948 (j. nr. 237/48).

Under 4. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at bedømmelsen af den skriftlige teoretiske opgave ved 3. del gammel ordning overdrages til lektor, byretsdommer W. v. Eyben og ved 2. del ny ordning til lektor, sagførerfuldmægtig Iver Hoppe (j. nr. 237/48).

Under 31. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling fra fakultetet og universitetets rektor, at underdirektør, cand. polit. Niels Banke og lektor i driftsøkonomi P. P. Sveistrup beskikkedes som eksaminator-suppleanter ved prøven i nationaløkonomi for juridiske studerende i eksamensterminen sommeren 1948 (j. nr. 237/48).

Under 11. februar 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af universitetets rektor, at sekretær, cand. polit. Poul Winding under professor, dr. phil. Axel Nielsens fravær den 23. januar 1948 havde fungeret som eksaminator i faget økonomiens historie ved 1. del af statsvidenskabelig eksamen (j. nr. 130/48).

Under 9. juni 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at undervisningsassistent, cand. polit. Poul Winding beskikkedes som eksaminatorsuppleant ved statsvidenskabelig eksamen sommeren 1948 (j. nr. 363a/48).

Under 28. april 1948 bifaldt ministeriet, at byretsdommer H. Sørensen tilkaldtes som censorsuppleant ved de mundtlige juridiske eksaminer i eksamensterminen sommeren 1948 (j. nr. 83d/48).

Under 14. maj 1948 bifaldt ministeriet, at kontorchef i departementet for told- og forbrugsafgifter H. P. Gøtrik og fuldmægtig i finansministeriet Erik Ib Schmidt medvirkede som midlertidige Censorer ved prøven i nationaløkonomi sommeren 1948 (j. nr. 83e/48).

Under 12. november 1947 meddelte ministeriet professor, dr. jur. Erwin Munch-Petersen fritagelse for at holde forelæsninger i forårssemestret 1948 af hensyn til videnskabeligt arbejde (j. nr. 3u/47).

Under 26. september 1947 bifaldt ministeriet, at der bevilgedes lektorerne i retsvidenskab, landsretssagfører Oluf Lind og cand. jur. Jens Søndergaard forlængelse af tjenestefrihed indtil 31. december 1947 til afslutning af et studieophold i Frankrig. Samtidig bifaldt ministeriet, at den fuldmægtig i udenrigsministeriet, cand. jur. Aage Hessellund Jensen under lektor Søndergaards tjenestefrihed midlertidigt meddelte beskikkelse som lektor i retsvidenskab fra 1. september 1946 forlængedes indtil 31. december 1947 på de for det pågældende lektorat gældende vilkår, således at det ham for varetagelsen af lektoratet tillagte vederlag blev afholdt af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3j/46).

Cand. polit. Poul Windings ansættelse som undervisningsassistent under fakultetets statsvidenskabelige afdeling forlængedes under 12. august 1947 med 1 år fra 1. september 1947 at regne (j. nr. 337/47).

DET LÆGEVIDENSKABELIGE FAKULTET

Professor i intern medicin og overlæge ved rigshospitalets medicinske afdeling A, dr. med. Carl Sonne afgik ved døden den 3. juni 1948; han var universitetslærer fra 1928 til sin død.

Under 26. januar 1948 blev vicestadslæge i København, dr. med. Eli Kai Roholm udnævnt til professor i hygiejne ved universitetet fra den 1. januar 1948 at regne, se nedenfor side 40; professor Roholm afgik ved døden den 29. marts 1948.

Under 11. maj 1948 blev overlæge ved rigshospitalets neurokirurgiske afdeling, dr. med. Eduard A. V. Busch udnævnt til professor i neurologi ved universitetet fra den 1. april 1948 at regne, se nedenfor side 37.

Under s. d. blev direktør for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik, dr. med. Tage Kemp udnævnt til professor i human arvebiologi og eugenik ved universitetet fra den 1. april 1948 at regne, se nedenfor side 28.

Under 5. juli 1948 blev overlæge i direktoratet for arbejds- og fabriks-tilsynet, klinikchef ved rigshospitalets arbejdsmedicinske klinik, dr. med. Poul Bonnevie udnævnt til professor i hygiejne ved universitetet fra den 1. juli 1948 at regne, se nedenfor side 40.

Under 16. juni 1948 blev der meddelt amanuensis af 1. grad, dr. med. Axel V. Neel afsked efter ansøgning på grund af alder med pension fra den 31. maj 1948 at regne (j. nr. 246/48).

Under 14. januar 1948 blev overlæge ved Almindeligt hospital, dr. med. Ejnar Jarløv genbeskikket som professor ved den kliniske praktikantundervisning i intern medicin for et tidsrum af 6 år fra den 1. januar 1948 at regne (j. nr. 111/48).

Under 15. oktober 1947 blev amanuensis ved universitetets medicinsk-anatomiske institut, dr. med. Erik C. W. Landboe-Christensen genbeskikket som lektor i anatomi for et tidsrum af 3 år fra 1. september 1947 at regne (j. nr. 386/47).

Under 29. juli 1948 blev dr. med. Knud Brøchner-Mortensen genbeskikket som lektor i systematisk medicin for et tidsrum af 3 år fra 1. august 1948 at regne (j. nr. 412/48).

Under 29. januar 1948 fritog ministeriet efter indstilling fra fakultetet og universitetets rektor, professor, dr. med. Erik Rydberg for sin eksaminationspligt i januar måned 1948 af hensyn til videnskabeligt arbejde. Samtidig bifaldt ministeriet, at eksaminationsarbejdet blev overdraget overlæge ved statens fødselsanstalt i Aarhus, dr. med. Axel Olsen mod et vederlag af 12 kr. pr. kandidat at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3æ/47).

Under hensyn til professor, dr. med. Knud O. Møllers sygdomsforfald bifaldt ministeriet under 19. september 1947 efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at der for den amanuensis, dr. med. Georg C. Brun overdragne eksamination i farmakologi af 52 studerende blev tillagt ham et vederlag på 12 kr. pr. kandidat at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle, samt at vederlaget i lignende fremtidige tilfælde fastsættes til 12 kr. pr. kandidat (j. nr. 91j/47).

Under hensyn til professor, dr. med. Knud Sands sygdomsforfald bifaldt ministeriet under 9. april 1948 efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at undervisningen og eksaminationen af embedslægestuderende i forårssemestret 1948 blev overdraget til afdelingsleder ved universitetets retsmedicinske institut, dr. med. Harald Gormsen mod et vederlag af 1.600 kr. at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle (j. nr. 147a/48).

Under hensyn til professor, dr. med. Kaj Roholms sygdomsforfald og død bifaldt ministeriet under 8. juni 1948, at undervisningen og eksaminationen i hygiejne og medicinalstatistik for embedslægestuderende i forårssemestret 1948 blev overdraget til amanuensis, dr. med. Helge Lund mod et vederlag af 1.600 kr. at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle (j. nr. 147b/48).

Under 19. september 1947 fritog ministeriet efter ansøgning afdelingslæge Eivind Thomasen for hvervet som censor i anatomi ved den lægevidenskabelige embedseksamen for resten af seksåret 1. november 1945-31. oktober 1951 (j. nr. 83g/47).

Under 1. november 1947 beskikkede ministeriet dr. med. Gustav F. Vraa-Jensen som censor i anatomi ved den lægevidenskabelige embedseksamen for resten af seksåret 1. november 1945-31. oktober 1951 (j. nr. 83g/47).

Under 10. maj 1948 beskikkede ministeriet efternævnte som censorer og censorsuppleanter ved den lægevidenskabelige embedseksamen for treåret 1. april 1948-31. marts 1951, i retspsykiatri: overlæge, dr. med. J. Chr. Smith, overlæge, dr. med. G. Stürup som censorer og dr. med. Karen Margrethe Simonsen som censorsuppleant; i retsmedicin: overlæge, dr. med. Knud Krabbe og amtslæge, dr. med. Max Christiansen som censorer og kredslæge Jens Jensen som censorsuppleant; i hygiejne: medicinaldirektør, dr. med. Johs. Frandsen og overlæge, dr. med. Erik Uhl som censorer og overlæge E. Juel Henningsen som censorsuppleant; i medicinallovgivning: medicinaldirektør, dr. med. Johs. Frandsen og overlæge E. Juel Henningsen som censorer og overlæge, dr. med. Erik Uhl som censorsuppleant; i epidemilogi: overlæge E. Juel Henningsen og kredslæge, dr. med. E. Bondo som censorer og amtslæge, dr. med. Max Christiansen som censorsuppleant (j. nr. 147c/48).

Under 2. september 1947 meddelte ministeriet amanuensis af 2. grad ved universitetets medicinsk-anatomiske institut, dr. med. Erik Andreasen orlov i tiden 1. september 1947 til 1. september 1948 for at han efter indbydelse kunne deltage i forskningsarbejde ved Washington Universitet og The Barnard Free Skin and Cancer Hospital i Saint Louis i U.S.A. Efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor bifaldt ministeriet tillige, at der til lønning af en vikar for dr. med.

Erik Andreasen af universitetets konto 6, Vikarudgifter, stilledes et beløb til rådighed svarende til aspirantlønnen for en amanuensis af 2. grad for det nævnte tidsrum (j. nr. 3j/47).

Under 25. september 1947 meddelte ministeriet professor, dr. med. E. Husfeldt orlov i 3 måneder fra den 1. september 1947 at regne for at han kunne foretage en studierejse til U.S.A. Efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor bifaldt ministeriet tillige, at lektor i kirurgi, dr. med. Fr. Therkelsen varetog undervisningen i systematisk kirurgi, og at dr. med. Ib Andersen afholdt de professor Husfeldt påhvilende polikliniske demonstrationer mod et vederlag af 900 kr. til hver, for dr. med. Fr. Therkelsens vedkommende at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle, og for dr. med. Ib Andersens vedkommende at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3i/47).

Under 10. maj 1948 meddelte ministeriet amanuensis, lektor, dr. med. Gunnar Teilum orlov i 6 måneder fra den 1. januar 1948 at regne af hensyn til et studieophold i U.S.A. Efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor bifaldt ministeriet tillige, at de nødvendige udgifter til aflønning af en vikar i amanuensisstillingen blev afholdt af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3ø/47).

Under 12. august 1948 har ministeriet ansat dr. med. Erna Christensen som aspirant i stillingen som amanuensis af 2. grad ved universitetets psykiatriske laboratorium fra den 1. august 1948 at regne (j. nr. 246/48).

Cand. med. Ove Norring ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets Afdeling D for 1 år fra den 1. september 1947.

Cand. med. Carl Deden ansattes som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut for 1 år fra den 1. september 1947.

Reservekirurg, dr. med. C. C. Winkel Smiths ansættelse som assistent i operativ kirurgi (prosector chirurgiae) forlængedes med 1 år fra den 1. september 1947.

Cand. med. Poul Kruhøffers ansættelse som videnskabelig assistent ved medicinsk-fysiologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. september 1947.

Mag. scient. Ragna Rask-Nielsens ansættelse som videnskabelig assistent ved biokemisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. september 1947.

Cand. med. I. C. Højensgaard meddeltes efter ansøgning afsked fra stillingen som klinisk assistent ved rigshospitalets kirurgiske afdeling C fra den 15. september 1947.

Cand. med. Arne Andersens ansættelse som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut forlængedes med et halvt år fra den 1. oktober 1947.

Cand. med. M. Hertel Wulffs ansættelse som klinisk assistent ved rigshospitalets psykiatriske afdeling forlængedes med 1 år fra 1. oktober 1947.

Cand. med. Claus Dueholms ansættelse som klinisk assistent ved rigshospitalets afdeling for børnesygdomme forlængedes med 1 år fra den 1. oktober 1947.

Cand. med. Hans Bohr ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets afdeling C for 1 år fra den 1. november 1947.

Cand. med. Per Lous' ansættelse som videnskabelig assistent ved biokemisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. november 1947.

Cand. med. Sven Ancher Kvorning's ansættelse som videnskabelig assistent ved farmakologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. november 1947.

Cand. med. E. Zwergius ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets afdeling for øre-, næse- og halssygdomme for 1 år fra 1. december 1947.

Cand. med. K. T. Henningsens ansættelse som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut forlængedes med 1 år fra 1. december 1947.

Cand. med. Johan Georgs ansættelse som klinisk assistent ved rigshospitalets medicinske afdeling A forlængedes med 1 år fra den 1. december 1947.

Cand. med. Paul Søbyes ansættelse som klinisk assistent på rigshospitalets afdeling for hud- og kønssygdomme forlængedes med et halvt år fra den 1. januar 1948.

Cand. med. Eigil Hess Thaysen ansattes som videnskabelig assistent ved instituttet for almindelig patologi for 1 år fra den 1. januar 1948.

Cand. med. Michael Schwartzes ansættelse som klinisk assistent ved professoratet i intern medicin, knyttet til rigshospitalets medicinske poliklinik, forlængedes med 1 år fra den 1. februar 1948.

Cand. med. Ove Sten-Knudsens ansættelse som videnskabelig assistent ved neurofysiologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. februar 1948.

Cand. med. Svend Lyndrup ansattes som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut for 1 år fra den 1. marts 1948.

Cand. med. E. Prætorius' ansættelse som videnskabelig assistent ved medicinsk-fysiologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. marts 1948.

Cand. med. Jørgen Schlegels ansættelse som videnskabelig assistent ved medicinsk-anatomisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. marts 1948.

Dr. med. Helge Hertz ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets neurologiske afdeling for 1 år fra den 1. marts 1948.

Dr. med. Grethe Hartmann ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets

hospitalets afdeling for hud- og kønssygdomme for 1 år fra den 1. april 1948.

Dr. med. K. Bröstes ansættelse som honorarlønnet videnskabelig assistent ved medicinsk-anatomisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. William Kiærs ansættelse som undervisningsassistent ved patologisk-anatomisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Hans Rahbek Sørensen ansattes som videnskabelig assistent ved institutet for human arvebiologi og eugenik for 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Knud Riewerts Eriksens ansættelse som videnskabelig assistent ved institutet for almindelig patologi forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Anders Tybjærg Hansens ansættelse som klinisk assistent ved rigshospitalets medicinske afdeling B forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Carl Deden meddeltes efter ansøgning afsked fra stillingen som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut fra den 1. april 1948.

Cand. med. Arne Andersens ansættelse som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut forlængedes med 1 måned fra den 1. april 1948.

Cand. med. Ralph Hornbech-Madsen ansattes som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut for 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Sigurd Ry Andersens ansættelse som klinisk assistent ved rigshospitalets afdeling for øjensygdomme forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. med. Kell Jordall ansattes som videnskabelig assistent ved retsmedicinsk institut for 1 år fra den 1. maj 1948.

Cand. med. O. Gottliebs ansættelse som videnskabelig assistent ved medicinsk-anatomisk institut forlængedes med 1 år fra 1. maj 1948.

Cand. med. Johs. Døssings ansættelse som videnskabelig assistent ved institutet for human arvebiologi og eugenik forlængedes med 1 år fra den 1. maj 1948.

Cand. pharm. Alf Lunds ansættelse som videnskabelig assistent ved farmakologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. maj 1948.

Cand. med. Hans Fr. Helweg-Larsens ansættelse som videnskabelig assistent ved institutet for human arvebiologi og eugenik forlængedes med 1 år fra den 1. juni 1948.

Cand. med. Anker Johannesen ansattes som klinisk assistent ved rigshospitalets fødeafdeling A og gynækologisk afdeling I for 1 år fra den 1. juni 1948.

Cand. med. Sven Ancher Kvorning meddeltes efter ansøgning afsked

fra sin stilling som videnskabelig assistent ved farmakologisk institut fra den 1. juli 1948.

Cand. med. Elle Trolles ansættelse som klinisk assistent under professoratet i epidemiske sygdomme forlængedes med 1 år fra den 1. august 1948.

DET FILOSOFISKE FAKULTET

Under 13. april 1948 blev dr. phil. Aksel E. Christensen udnævnt til professor i historie ved universitetet fra den 1. april 1948 at regne, se nedenfor side 45.

Under 5. juli 1948 blev der meddelt professor i klassisk filologi, dr. phil. Hartvig Marcus Frisch afsked efter ansøgning fra den 31. juli 1948 at regne (j. nr. 392/48).

Under 12. august 1948 blev der meddelt professor i engelsk sprog og litteratur, dr. phil. Paul Hans Christophersen afsked efter ansøgning fra den 31. august 1948 at regne (j. nr. 373/48).

Under 16. marts 1948 blev der meddelt dr. phil. Valfrid Palmgren Munch-Petersen fornyelse af hendes beskikkelse som lektor i svensk for tiden 1. april til 31. august 1948 (j. nr. 183/48).

Under 3. april 1948 blev der meddelt mag. art. Poul Andersen fornyelse af hans beskikkelse som lektor i dansk dialektologi ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 208/48).

Under 15. juni 1948 blev dr. phil. Günther Jungbluth genbeskikket som lektor i tysk for et tidsrum af 3 år fra den 1. april 1948 at regne (j. nr. 230/48).

Under 23. juni 1948 blev bibliotekar, dr. phil. Povl Johs. Jensen genbeskikket som lektor i klassisk filologi ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra 1. juli 1948 (j. nr. 342/48).

Under 30. oktober 1947 blev fru Romana Heltberg beskikket som lektor i polsk ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra den 1. september 1947 (j. nr. 377/47).

Under 1. november 1947 blev professor Clemente Giannini beskikket som lektor i italiensk ved universitetet for 1 år fra den 1. september 1947 (j. nr. 184/47).

Under 14. juli 1948 blev mag. art. J. A. Bundgaard beskikket som lektor i klassisk filologi ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra den 1. juli 1948, jfr. nedenfor side 48 (j. nr. 285/47).

Under 12. september 1947 blev der meddelt dr. phil. Hans Hendriksen afsked efter ansøgning fra hans stilling som universitetsadjunkt fra den 1. september 1947 (j. nr. 374/47).

Under 11. december 1947 ansatte universitetets rektor dr. phil. Steffen Steffensen som adjunkt ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra den 1. september 1947 at regne (j. nr. 374/47).

Under 26. juli 1947 bifaldt ministeriet at det til lektoratet i tale og

sang ved universitetet knyttede honorar af 3600 kr. årligt + midlertidigt tillæg efter lektor Viggo Forchhammers tilbagetræden på grund af alder fra den 1. september 1947 og indtil videre anvendtes således, at halvdelen tillagdes lektor, dr. phil. Arthur Arnholtz for varetagelse af undervisningen i oplæsning, medens den anden halvdel tillagdes overlærer ved statens institut for talelidende, dr. phil. Egil Forchhammer for varetagelse af undervisningen i tale- og sangteori (j. nr. 243/45).

Efter indstilling fra fakultetet og universitetets rektor bifaldt ministeriet under 16. februar 1948, at det under vakancen i det ene professorat i klassisk filologi ved universitetet blev overdraget professor Kaj Barr at give kursus i latinsk stil 2 timer ugentlig mod et vederlag på 900 kr. og lektor, dr. phil. Povl Johs. Jensen at holde øvelser for viderekomne hovedfagsstuderende over en græsk tekst 2 timer mod et vederlag på 600 kr. samt at det blev overdraget fhv. bibliotekar, dr. phil. Hans Ræder i øvelsesform at gennemgå en platontekst 2 à 3 timer ugentlig mod et vederlag på 2000 kr., således at vederlagene til professor Kaj Barr og lektor Povl Johs. Jensen blev afholdt af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle, og at vederlaget til dr. phil. Hans Ræder blev afholdt af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 461/47).

Under 16. juli 1948 bifaldt ministeriet, at mag. art. John Danstrup havde eksamineret ved forprøven i historie ved sproglig-historisk skoleembedseksamen sommeren 1948 mod et vederlag på 384 kr., som afholdtes af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 255/48).

Efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor bifaldt ministeriet under 4. maj 1948 at bibliotekar ved det kgl. bibliotek, dr. phil. Rafael Edelmann bemyndigedes til indtil videre at holde øvelser over den jødiske litteraturs historie ved universitetet uden vederlag (j. nr. 296/46).

Under 14. april 1948 beskikkede ministeriet efternævnte som censorer og censorsuppleanter ved sproglig-historisk skoleembedseksamen under fakultetet og det humanistiske fakultet ved Aarhus universitet for treåret 1. april 1948–31. marts 1951, i dansk: lektor, mag. art. E. Borup Jensen, ordbogsredaktør, dr. phil. Aage Hansen, ordbogsredaktør, cand. mag. Jørgen Glahder, adjunkt og dr. phil. Alf Henriques som censorer, adjunkt, dr. phil. Bo Grønbeck som censorsuppleant; i engelsk: rektor, cand. mag. Sv. Bruun, lektor, cand. mag. H. Helweg-Møller, rektor, cand. mag. H. M. Jensen og rektor, cand. mag. Chr. Nielsen som censorer, adjunkt, mag. art. Aage Salling som censorsuppleant; i fransk: lektor, cand. mag. Tage Brüel, lektor cand. mag. Ole Olesen, lektor, cand. mag. O. Svanholt og docent, dr. phil. Poul Høybye som censorer og lektor, dr. phil. Tage Hermann som censorsuppleant; i russisk: kommunelærer N. K. Johansen og adjunkt, cand. mag. Aage Sandfeldt som censorer; i tysk: rektor, dr. phil. Karl

Bock, undervisningsinspektør, dr. phil. A. C. Højberg Christensen, lektor, cand. mag. Jef Jepsen og lektor, dr. phil. Holger Johansen som censorer, universitetsadjunkt, dr. phil. Steffen Steffensen som censor-suppleant; i klassisk filologi, latin og græsk kultur: lektor, cand. mag. J. A. Bundgaard, rektor, cand. mag. Karl Nielsen, lektor, cand. mag. C. F. Wiese og rektor, cand. mag. Thure Hastrup som censorer, lektor, cand. mag. Gunnar Andersen som censorsuppleant; i historie: lektor, dr. phil. Hans Fussing, lektor, cand. mag. Knud Kretzschmer, seminarieførstander, cand. mag. Ernst Larsen og rektor, cand. mag. A. Strehle som censorer, lektor, dr. phil. Poul Colding som censorsuppleant; i musik: lektor, cand. mag. Knud Olrik og sanginspektør, mag. art. Mogens Wöldike som censorer, lektor, cand. mag. Karl S. Clausen som censorsuppleant; i kristendomskundskab: lektor, cand. mag. Svend Norrild og lektor, cand. mag. C. J. Ræbild som censorer, adjunkt, cand. theol. et mag. Knud A. Andersen som censorsuppleant (j. nr. 83c/48).

Under 23. september 1947 fritog ministeriet efter ansøgning professor, dr. phil. O. E. Ravn for hvervet som censor i kristendomskundskab ved sproglig-historisk skoleembedseksamen ved universitetet og ved Aarhus universitet fra den 31. marts 1948 at regne (j. nr. 100h/47).

Under 19. juli 1947 meddelte ministeriet professor, dr. phil. Johs. Brøndum-Nielsen fritagelse for at holde forelæsninger i efterårssemestret 1947, for at han kunne varetage hvervet som sagkyndig ved besættelsen af et professorat i nordiske sprog ved universitetet i Uppsala. Ministeriet bifaldt tillige efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at universitetsadjunkt, dr. phil. Kr. Hald, universitetslektor, mag. art. Poul Andersen og universitetsadjunkt, dr. phil. Poul Diderichsen fungerede som vikarer mod et vederlag af ialt 1.800 kr. at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3h/47).

Under 5. november 1947 meddelte ministeriet professor, dr. phil. Johannes Brøndsted fritagelse for at holde forelæsninger og øvelser i forårssemestret 1948 af hensyn til videnskabeligt arbejde (j. nr. 3q/47).

Under 26. november 1947 meddelte ministeriet professor, dr. phil. K. Friis Johansen fritagelse for at holde forelæsninger i forårssemestret 1948 af hensyn til videnskabeligt arbejde (j. nr. 3s/47).

Under 20. april 1948 meddelte ministeriet universitetslektor, cand. mag. Kjeld Winding fritagelse for tjeneste i forårssemestret 1948 af hensyn til videnskabeligt arbejde samt tilladelse til under tjenestefritagelsen at oppebære halvt lektorhonorar. Ministeriet bifaldt tillige, at det overdroges mag. art. Erik Bach at vikariere i lektoratet mod et vederlag af 2000 kr. at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3t/47).

Efter indstilling af fakultetet bifaldt universitetets rektor under 8. marts 1948, at universitetslektor, cand. mag. Eli Fischer-Jørgensen og universitetsadjunkt, dr. phil. Paul Diderichsen beskikkedes til fort-

sat at varetage undervisningen i sprog (specielt dansk) psykologisk-pædagogisk belyst, og at pastor, mag. art. Sigfred Dohn beskikkedes til at varetage undervisningen i religionspsykologi med henblik på faget religion psykologisk-pædagogisk belyst, alle ved det psykologiske-pædagogiske studium i forårssemestret 1948 (j. nr. 82d/48).

Dr. phil. Aksel Voltens ansættelse som assistent ved ægyptologisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 141a/48).

Fru Annie M. Holck-Justesens ansættelse som assistent ved undervisningen i hollandsk forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 228/48).

DET MATEMATISK-NATURVIDENSKABELIGE FAKULTET

Professor i kemi, dr. phil. J. N. Brønsted afgik ved døden den 17. december 1947; han var universitetslærer fra 1909 til sin død.

Under 28. maj 1948 blev rektor, dr. phil. H. V. Brøndsted udnævnt til professor i almindelig zoologi ved universitetet fra den 1. august 1948 at regne, se nedenfor side 52.

Under 16. februar 1948 blev rektor J. K. Eriksen genbeskikket som lektor i fysiske undervisningsforsøg ved universitetet for 3 år fra den 1. februar 1948 (j. nr. 143/48).

Under 1. marts 1948 blev museumsinspektør, dr. phil. et scient. Kaj Birket-Smith genbeskikket som lektor i etnografi ved universitetet for 3 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 151/48).

Under 19. april 1948 blev dr. phil. Ellinor Bro Larsen genbeskikket som lektor i terrestrisk økologi ved universitetet for 3 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 222/48).

Under 19. april 1948 blev dr. phil. G. Rasch genbeskikket som lektor i biologisk matematik og matematisk statistik ved universitetet for 3 år fra den 1. april 1948 (j. nr. 223/48).

Under 10. juli 1948 blev amanuensis af 1. grad ved universitetet, mag. scient. Hans Clausen beskikket som lektor i mineralogi og geologi ved universitetet for 3 år fra den 1. april 1948, se nedenfor side 50.

Under 25. maj 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at lektor i etnografi, dr. phil. Kaj Birket-Smith, lektor i terrestrisk økologi, dr. phil. Ellinor Bro Larsen, lektor i kemi, mag. scient. N. Berg og lektor i idrætsfysiologi, dr. med. Ove Bøje, blev optagne som medlemmer af den akademiske lærerforsamling (j. nr. 77/48).

Under hensyn til professor, dr. phil. Bengt Strömngrens fraværelse på grund af en rejse til U.S.A. bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor under 1. marts 1948, at observator, frøken Julie Vinter Hansen havde eksamineret ved forprøven og lærerprøven ved skoleembedseksamen januar 1948 mod et vederlag af 10 kr. pr. karakter + 5 kr. pr. mødedag (j. nr. 3f/47).

Under hensyn til professor, dr. phil. J. N. Brønsted's død bifaldt ministeriet under 8. marts 1948 som en foreløbig ordning efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at det overdroges amanuensis, lektor, dr. phil. E. Güntelberg at bestyre universitetets fysisk-kemiske institut og mag. scient. Th. Rosenberg at afholde de af professor Brønsted anmeldte forelæsninger over fysisk kemi 3 timer ugentlig i forårssemestret 1948. Det tilføjedes, at der senere ville tilgå universitetet meddelelse om de vederlag, der kunne tillægges de pågældende (j. nr. 476/47).

Under 20. april 1948 bifaldt ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor, at dr. phil. Axel Schou og universitetslektor Einar Storgaard under professor, dr. phil. Niels Nielsens tilsyn varetog undervisningen i kulturgeografi i efterårssemestret 1947 og forårssemestret 1948 mod et honorar til dr. Schou af 3900 kr. + 40 % tillæg at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter, og mod et honorar til lektor Storgaard af 3000 kr. at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle (j. nr. 276/45).

Under 10. juni 1948 bifaldt ministeriet, at der tillagdes amanuensis, mag. scient. Hans Clausen, der i månederne september og oktober 1947 havde udført de professor A. Noe-Nygaard påhvilede forelæsninger i krystallografi, et vederlag af 500 kr. at afholde af universitetets konto 7, Vederlag een gang for alle (j. nr. 3k/47).

Under 4. maj 1948 bifaldt ministeriet, at lektorerne C. M. Christensen og Kaj R. Buch havde fungeret som censorer og lektor, dr. phil. Svend Lauritzen som censorsuppleant i matematik ved 1. del af magisterkonferens i kemi for tiden fra 1. januar til 31. marts 1948 (j. nr. 83a/48).

Under 16. august 1948 beskikkede ministeriet efternævnte som censorer og censorsuppleanter ved skoleembedseksamen under fakultetet for treåret 1. april 1948-31. marts 1951: i matematik: rektor V. A. C. Jensen og professor, dr. phil. Jakob Nielsen som censorer, rektor L. Willesen og professor, dr. phil. Rich. Petersen som suppleanter; i fysik: rektor L. Christiansen og direktør Helge Petersen som censorer, rektor S. Sikjær og professor, dr. phil. Ebbe Rasmussen som suppleanter; i kemi: rektor L. I. Ring og professor, dr. phil. Niels Bjerrum som censorer, lektor K. Kobberv og professor, dr. phil. H. T. Baggesgaard Rasmussen som suppleanter; i astronomi: lektor Alb. Kristensen og lektor Peder Pedersen som censorer, adjunkt F. Hjerting og observator, frk. Julie Vinter Hansen som suppleanter; i zoologi: lektor J. Brændegaard, museumsbestyrer, dr. phil. M. Degerbøl, rektor V. Tuxen og professor, dr. phil. Math. Thomsen som censorer, adjunkt K. V. Ravn og dr. phil. H. Lemche som suppleanter; i botanik: lektor Mogens Lund og lektor, dr. phil. Johs. Boye Petersen som censorer, adjunkt H. Jonassen som suppleant; i plantefysiologi: lektor A. E. Schiønning og dr. phil. E. K. Gabrielsen som censorer, adjunkt, dr. phil. P. Gelting og lektor, dr. phil. M. Westergaard som supple-

anter; i geologi: lektor, frøken Sophie Petersen og professor Alfred Rosenkrantz som censorer, adjunkt Dan Laursen og amanuensis Hans Clausen som suppleanter; i geografi: lektor Johs. Reumert, lektor E. Storgaard, museumsinspektør, dr. phil. C. G. Feilberg, lektor, dr. phil. Axel Schou og rektor, dr. phil. N. H. Jacobsen som censorer; i gymnastikteori: professor, dr. phil. P. Brandt Rehberg og professor, dr. phil. Aug. Krogh som censorer, rektor V. Tuxen og lektor P. Galle som suppleanter; i anatomi: rektor V. Tuxen og museumsbestyrer, dr. phil. M. Degerbøl som censorer, mag. scient. B. Löppenthin og dr. med. K. Portmann som suppleanter; i zoofysiologi (1. og 2. del): lektor Mogens Lund og professor, dr. phil. Emanuel Hansen som censorer, lektor Johs. Reumert og dr. phil. Marius Nielsen som suppleanter; i zoofysiologi (3. del): professor, dr. phil. R. Spärck og professor, dr. phil. Emanuel Hansen som censorer, dr. phil. Marius Nielsen og mag. scient. C. Bacher Jørgensen som suppleanter; magisterkonferens i kemi (1. del): i matematik: lektor C. M. Christensen og lektor Kaj R. Buch som censorer og lektor, dr. phil. Svend Lauritzen som suppleant; i uorganisk kemi: laboratorieførstander A. C. Andersen og dr. phil. Jannik Bjerrum som censorer; i organisk kemi: professor, dr. phil. Stig Veibel og professor, dr. phil. H. T. Baggesgaard Rasmussen som censorer; i fysisk kemi: professor, dr. phil. J. A. Christiansen og dr. phil. Kaj Jul. Petersen. Rektor L. I. Ring beskikkedes tillige som formand for censorerne (j. nr. 83f/48).

Under 18. juni 1947 meddelte universitetets rektor efter indstilling af fakultetet universitetsadjunkt Erik Zeuthen fritagelse for sin undervisningspligt i tiden 2. oktober 1947 til slutningen af november 1948 af hensyn til et studieophold i U.S.A. med bibeholdelse af sit vederlag som universitetsadjunkt (j. nr. 132/47).

Under 8. september 1947 meddelte ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor amanuensis ved zoologisk museum, dr. phil. F. W. Bræstrup tilladelse til i månederne september, oktober og november 1947 at rejse til udlandet som leder af universitetets videnskabelige ekspedition til Østafrika. Endvidere bifaldt ministeriet at et beløb svarende til konstitutionshonoraret for en amanuensis af 2. grad stilledes til rådighed til aflønning af en vikar af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 226/47).

Under 30. september 1947 meddelte ministeriet lektor, dr. phil. G. Rasch fritagelse for at holde forelæsninger i efterårssemestret 1947, for at han efter indbydelse kunne foretage en studierejse til U.S.A. samt afholde gæsteforelæsninger ved forskellige institutter (j. nr. 31/47).

Ministeriet meddelte under 26. januar 1948 amanuensis ved zoologisk museum, dr. phil. Sv. Gisle Larsson orlov i 6 måneder fra den 1. november 1947 at regne af hensyn til et studieophold i U.S.A. (j. nr. 3p/47).

Under 17. februar 1948 meddelte ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor amanuensis ved planteanatometisk laboratorium, mag. scient. Mogens Køie orlov med fri vikar i 1 år fra den 1. februar 1948 at regne, for at han kunne deltage som botaniker i den 3. danske centralasiatiske ekspedition til Afghanistan (j. nr. 3r/47).

Under 1. april 1948 meddelte ministeriet amanuensis ved mineralogisk og geologisk museum, mag. scient. Solveig Munck orlov i tiden 1. februar til 30. juni 1948 med bibeholdelse af fuld lønning som amanuensis, for at hun med støtte af fondet for dansk-norsk samarbejde kunne foretage en studierejse til Norge. Endvidere bifaldt ministeriet, at der til lønning af en vikar i tiden 1. februar til 31. maj 1948 stilledes et beløb af indtil 250 kr. månedlig til rådighed til udførelsen af den magister Munck påhvillende undervisning i optisk krystallografi at afholde af universitetets konto 6, Vikarudgifter (j. nr. 3b/48).

Under 20. maj 1948 meddelte ministeriet efter indstilling af fakultetet og universitetets rektor amanuensis ved zoofysiologisk laboratorium, dr. phil. H. Ussing orlov i 1 år fra den 6. juni 1948 at regne til et studieophold i U.S.A. og at han under fraværelsen bibeholder såvel sin fulde lønning som det ham for varetagelsen af undervisningen i biokemi tillagte honorar med fradrag af det til vederlag for en vikar nødvendige beløb (j. nr. 3e/48).

Cand. mag. Mogens Rudkjøbings ansættelse som assistent ved astronomisk observatorium forlængedes med 1 år fra den 1. december 1947.

Cand. act. Thøger Busks ansættelse som assistent ved forsikringsmatematisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. februar 1948.

Mag. scient. Jørgen Koefoeds ansættelse som assistent ved fysisk-kemisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. marts 1948.

Cand. mag. Aage Aagesens ansættelse som assistent ved geografisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. mag. Evald Egelund Pedersens ansættelse som assistent ved kemisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. mag. P. Rønne Nielsens ansættelse som assistent ved biofysisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Dr. phil. Finn Salomonsens ansættelse som assistent ved zoologisk museum forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Mag. scient. C. Overgaard Nielsens ansættelse som assistent ved histologisk-embryologisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. april 1948.

Cand. mag. frøken Eva Møllers ansættelse som assistent ved kemisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. maj 1948.

Cand. mag. N. O. Lassens ansættelse som assistent ved fysisk laboratorium forlængedes med 1 år fra den 1. juni 1948.

Dr. phil. Erling Følner ansattes som assistent ved matematisk institut for 1 år fra 1. juni 1948 med et honorar, der udgjorde konstitutionshonoraret for en amanuensis af 2. grad.

Dr. phil. Thøger Bangs ansættelse som assistent ved matematisk institut forlængedes med 1 år fra den 1. juli 1948.

Dr. phil. Johs. Chr. Troelsens ansættelse som assistent ved mineralogisk og geologisk museum forlængedes med 1 år fra den 1. juli 1948.

b. Universitetets fritrykskonto

(j. nr. 2/1947 og 2/1948).

Universitetets rektor har i 1947-48 bevilget følgende bidrag af universitetets fritrykskonto: lektor, kontorchef P. P. Svestrup 50 kr. pr. ark til trykningen af hans bog: Trafikvæsenets driftsøkonomi II (6. december 1947), lektor, dr. phil. Arthur Arnholtz 50 kr. pr. ark til udgivelsen af hans bog: Det mundtlige foredrag I og II (15. januar 1948), professor, dr. polit. F. Zeuthen 50 kr. pr. ark til trykningen af hans bog: Social sikring (11. juni 1948), professor, dr. theol. N. H. Søb 35 kr. pr. ark til trykningen af 2. udgave af hans bog: Fra renæssancen til vore dage (23. juni 1948).

c. Universitetslærernes studie- og repræsentationsrejser

Af universitetets konto 10 d, Til repræsentationsrejser, blev i finansåret 1947-48 udbetalt til professor, dr. phil. Carsten Høeg 900 kr., til professor, dr. med. Preben Plum 1000 kr., til professor, dr. jur. H. Us-sing 110 kr., til professor, dr. theol. J. Nørregaard 93 kr., til professor, dr. med. Erik Warburg 400 kr. og til professor, dr. jur. E. Munch-Petersen 500 kr.

d. Lektor, professor, dr. jur. Torben Lunds afgang fra universitetet og sekretær, cand. jur. Erik A. Harders beskikkelse som lektor i retsvidenskab

(j. nr. 402/47).

Under 27. november 1947 meddelte ministeriet lektor, professor, dr. jur. Torben Lund afsked efter ansøgning fra hvervet som lektor i retsvidenskab ved universitetet fra den 31. december 1947 at regne.

Efter at det således ledigtblevne lektorat efter indstilling af det rets- og statsvidenskabelige fakultet og universitetets rektor var blevet opslået ledig, blev under 12. december 1947 de indkomne 3 ansøgninger, nemlig fra sekretær Erik Harder, sagførerfuldmægtig Iver Hoppe og sagførerfuldmægtig Erik Strøjer af ministeriet tilstillet universitetet til erklæring.

Under 23. februar 1948 afgav det rets- og statsvidenskabelige fakultet følgende indstilling om lektoratets besættelse:

Ved at tilbagesende hoslagte ansøgninger fra sekretær Erik Harder, sagførerfuldmægtig Iver Hoppe og landsretssagfører Bent Nebelong om det ledige lektorat i retsvidenskab skal fakultetet udtale følgende:

1. Sekretær Harder har, siden han sommeren 1945 blev cand. jur.

med 12,93 points, været ansat i indenrigsministeriet og har tillige været fuldmægtig på Københavns amt og hos rigspolitichefen. Han opnåede juni 1947 universitetets guldmedalje for en besvarelse af prisspørgsmålet i retsvidenskab B for året 1946: »Der ønskes på retssammenlignende grundlag en kritisk vurdering af dansk rets regler om betingede straffedomme«. Med undervisningsministeriets bemyndigelse har han i afvigte eksamenstermin været tilkaldt som eksaminatorsuppleant i borgerlig ret ved juridisk embedseksamens 1. del og har udført dette hverv på tilfredsstillende måde.

2. Sagførerfuldmægtig Hoppe er kandidat fra sommeren 1944 med 13,93 points. Han har offentliggjort en artikel i U. f. R. 1946 B S. 100 ff. om beslaglæggelse m. v. Med undervisningsministeriets bemyndigelse har han fungeret som lektor ved at afholde kurser i obligationsrettens specielle del og ved at eksaminere i obligationsret ved de to sidste eksaminer, alt på en efter fakultetets opfattelse tilfredsstillende måde.

3. Landsretssagfører Bent Nebelong er kandidat fra vintereksamen 1942-43 med 221 points (udmærkelse). Han har siden sin eksamen været fuldmægtig hos forskellige sagførere og var i tiden 1. september 1943 til 31. august 1944 ansat som universitetsmanuduktør. I 1946 opnåede han universitetets guldmedalje for en besvarelse af prisspørgsmålet i retsvidenskab B for året 1945: »Om forløfte, en sammenligning og vurdering af de nordiske landes regler om forløfte med henblik på nordisk fælleslovgivning«.

Som det fremgår af skrivelse af 17. d. m. har fuldmægtig Hoppe tilbagekaldt sin ansøgning for dette lektorats vedkommende, idet hans interesser navnlig ligger indenfor formueretten. Det kan på grundlag af de oplysninger, der foreligger om antallet af juridiske studerende, og efter antallet af dem, der har bestået 1. del ved de seneste eksamensterminer, allerede nu udtales, at fuldmægtig Hoppes funktion som kursuslektor i obligationsrettens specielle del og eksaminator må fortsættes i de kommende semestre.

Af de to andre ansøgere mener fakultetet, at sekretær Harder, som har godtgjort at være i besiddelse af såvel videnskabelige som pædagogiske evner, bør foretrækkes. Det bemærkes, at landsretssagfører Nebelong på grund af studieophold i England tidligst ville kunne tiltræde efterårssemestret 1948.

I henhold til foranstående har fakultetet på et møde den 18. februar 1948 enstemmigt vedtaget at indstille, at sekretær Erik Harder ansættes som lektor i retsvidenskab for tiden til 1. januar 1951.

Det bemærkes, at der er anvist den pågældende honorar som eksaminatorsuppleant for afvigte termin. Da det er overdraget ham i februar at stille og rette øvelsesopgaver, vil ansættelsen formentlig kunne ske fra 1. februar at regne.

Efter at denne indstilling var blevet indsendt til ministeriet med

Konsistoriums tilslutning, beskikkede ministeriet under 24. marts 1948 sekretær, cand. jur. Erik A. Harder som lektor i retsvidenskab ved Københavns universitet for et tidsrum af 3 år fra den 1. februar 1948 at regne.

e. *Professor Hans Cl. Nybølles død og universitetsadjunkt, dr. phil Anders Hjorth Halds udnævnelse til professor i statistik.*

(j. nr. 361/47).

Den 18. august 1947 afgik professor i statistik Hans Cl. Nybølle ved døden.

Efter at det således ledigtblevne embede efter indstilling af det rets- og statsvidenskabelige fakultet og universitetets rektor var blevet opslået ledigt, blev under 17. oktober 1947 de indkomne 2 ansøgninger, nemlig fra docent ved Lunds universitet, fil. dr. Hannes Hyrenius og universitetsadjunkt, cand. act. Anders Hjorth Hald, tilstillet universitetet til erklæring.

Til at bedømme de indkomne ansøgninger nedsatte det rets- og statsvidenskabelige fakultet i henhold til § 3 i kgl. anordning af 15. maj 1932 et udvalg bestående af professor i statistik ved Uppsala universitet, fil. dr., H. Wold, professor i forsikringsmatematik W. Simonsen, og professor i nationaløkonomi, dr. polit. et oecon. Frederik Zeuthen. Dette udvalg, der havde afventet universitetsadjunkt Anders Halds disputats for den filosofiske doktorgrad under det matematisk-naturvidenskabelige fakultet, afgav under 10. Marts 1948 følgende indstilling:

»Docent *Hannes Hyrenius* blev født den 4. august 1914. Han aflagde filosofie kandidatexamen ved Lunds universitet i emnerne statistik, nationaløkonomi, matematik og statskundskab i december 1935 (undergik efterprøvning for filosofie kandidatexamen i emnerne statistik og matematik i oktober 1939 og aflagde filosofie licentiatexamen i emnet statistik i december 1939), hvorved han opnåede karakteren »med utmärkt beröm godkänd«. I oktober 1942 blev han filosofie doktor, ligeledes ved universitetet i Lund, på en afhandling med titlen: »Estlandssvenskarna. Demografiska studier«, samme emne, som han havde behandlet i sin licentiatafhandling.

Ansøgeren har været amanuens ved Lunds universitets statistiske institution 1936–42. Fra december 1943 har han været docent samme sted. I februar–marts 1943 opretholdt han den til professoratet i statistik ved Uppsala universitet knyttede undervisning og oktober–november 1946 opretholdt han professoratet i statistik ved Lunds universitet. Desuden har han været lærer i socialstatistik ved socialinstitutet i Stockholm 1943–46.

Hyrenius har endvidere været tilkaldt som sagkyndig ved 1941 års befolkningsutredning, 1942 års jordbrukskommitté og ved Kommittén för Rågösvenskarna. Fra den 1. august 1947 er han ansat som Social

Affairs Officer ved de Forenede Nationers sekretariats befolkningsafdeling.

Foruden disputatsen har docent Hyrenius skrevet et antal udredninger for statsinstitutioner og erhvervsorganisationer, hvoriblandt den mest omfattende er den offentlige udredning om jordbrukets fremtida tillgång på arbetskraft (1944, 196 s.), en populær bog »Livsvilja eller Folkdöd« (1941, 160 s.) samt et stort antal tidsskriftartikler m. m. Ialt har han indsendt omkring 30 arbejder, hvoraf enkelte af de sidste er skitserede og i manuskript.

Hyrenius' produktion falder i det væsentlige indenfor demografien og landbrugsstatistikken, medens statistikens teori kun er svagt repræsenteret. Hans fremstilling er klar og letflydende, og omfanget af hans produktion vidner om energi og arbejdsevne. På den anden side savner man i hans arbejder en egentlig realanalyse, og også i statistisk henseende er behandlingen temmelig rutinemæssig. Der kan dog spores en vis udviklingstendens i hans senere arbejder. Hans force er demografien, særlig den deskriptive del af denne disciplin, selv om også det teoretiske område findes repræsenteret i et af de seneste arbejder. Den teoretiske statistiks forhold til og anvendelse indenfor økonomien er så godt som intet steds behandlet, bortset fra mindre tilløb hertil i de landbrugsstatistiske arbejder, hvilket medfører betydelige vanskeligheder for en bedømmelse af ansøgerens kendskab til dette centrale område. Hyrenius har ved sin virksomhed som docent ved Lunds universitet og som vikar ved professoraterne i statistik ved universiteterne i Uppsala og Lund erhvervet de nødvendige pædagogiske forudsætninger, som vil kræves ved undervisningen.

Universitetsadjunkt *Anders Hjorth Hald* er født den 3. juni 1913 og blev kandidat i forsikringsvidenskab og statistik i sommeren 1939 (med 284 points, d. v. s. 8 points under udmærkelse).

Han har udøvet praktisk virksomhed ved anvendelse af statistikens teori på en række forskellige områder. Fra 1939-42 arbejdede han hos dr. phil. G. Rasch på statens seruminstitut (ved medicinsk og biologisk statistik), fra 1941-43 var han statistisk konsulent for Magasin du Nord (økonomisk statistik, driftsøkonomi, markedsanalyser) og fra 1942 statistisk konsulent for F. L. Smidth (forsøgstekniske problemer og industriel driftskontrol).

Han begyndte med undervisningsvirksomhed i 1936 som manueltør i statistikens teori for statsvidenskabelige studenter. Senere har han efter opfordring fra studiekredse og enkeltpersoner undervist i statistikens teori for statsvidenskabelige kandidater, psykologer, biologer, læger og ingeniører.

I 1943 blev han udnævnt til universitetsadjunkt og har siden da regelmæssigt holdt forelæsninger eller seminarer for forsikringsviden-

skabelige studerende og kandidater og andre interesserede over den nyere matematiske statistik, idet han hvert semester har valgt et nyt emne fra dette område. I 1943-44 afholdt han efter opfordring fra Dansk ingeniørforening og Danmarks tekniske højskole en forelæsningsrække på Danmarks tekniske højskole over emnet: Statistiske metoder og deres anvendelse på industrielle problemer.

Ansøgeren fik guldmedaille for universitetets prisopgave i matematik for året 1938. En kreds af kandidater og studenter har i 1945 udsendt en duplikeret udgave af denne afhandling med titlen: Matematisk Fremstilling af R. A. Fishers Teorier.

Bortset fra denne afhandling samler Halds forfatterskab sig i det væsentlige i to større arbejder, dels disputatsen »The Decomposition of a Series of Observations Composed of a Trend, a Periodic Component and a Stochastic Variable« (1948, 134 s.), dels »Statistiske Metoder. Med Eksempler paa Anvendelsen indenfor Teknikken«. Af sidstnævnte omfattende lærebog er 539 s. indsendt i trykt og et kapitel på 43 s. i maskinskreven form. Hertil skal efter planen yderligere føjes 3 kapitler samt tabelbilag. Udover disse hovedarbejder har ansøgeren hidtil kun offentliggjort nogle få mindre artikler.

Halds arbejder vidner om udpræget videnskabelig evne og stor pædagogisk erfaring, hvilket i særlig grad finder udtryk i hans to hovedarbejder, disputatsen og lærebogen i statistiske metoder. Han behersker på overlegen måde den problemstilling og metodik indenfor statistikens teori, som er knyttet til den angelsaksiske skole, og som er karakteriseret ved en høj grad af eksakthed og effektivitet ved anvendelserne på de forskellige områder. Hans egne bidrag til teoriens udvikling og anvendelse er tungtvejende og i formel henseende præget af elegance og en klar og koncis stil. Tyngdepunktet i Halds produktion er den teoretiske statistiks relationer til biologisk-medicinsk forskning og i særlig grad til økonomiske områder (tidsrækkeanalyse, industriel produktion m. m.). Rent demografiske arbejder har han ikke publiceret, men han nævner i sin ansøgning en ikke publiceret undersøgelse af danske lægers dødelighed og ægteskabsforhold, ligesom han i kraft af sin aktuaruddannelse må forudsættes at besidde en tilstrækkelig omfattende viden vedrørende demografien.

Med hensyn til karakteren af det ledige professorat i statistik bemærkes, at indehaverens hovedopgave i de senere år har været at varetage undervisningen i statistikens teori for statsvidenskabelige og forsikringsvidenskabelige studerende samt forestå de statistiske øvelser, medens undervisningen i det beskrivende fag, Danmarks statistik, er varetaget af lektoren i statistik. Desuden har professorens virksomhed på forskellig måde været af stor betydning for det videnskabelige arbejde indenfor en række andre fagområder, jfr. det rets- og stats-

videnskabelige fakultets i universitetets årbøger for 1935-36, s. 20-21 og 1939-40, s. 26-33 optrykte skrivelser.

Medens demografien tidligere betragtedes som statistikens centrale anvendelsesområde, er udviklingen nu gået i den retning, at en lang række områder melder sig som mindst lige så betydningsfulde, således biologi, medicin og andre eksperimentelle videnskaber, industriel teknik samt – hvad der direkte har interesse for fakultetet – vidtstrakte områder indenfor økonomien (indeksteori, efterspørgselsanalyse, nationalregnskaber etc.), områder, hvor den statistiske og økonomisk-teoretiske forskning er intenst forbundne og ofte kræver matematisk skoling.

Efter hvad der foran er anført om ansøgernes kvalifikationer, finder udvalget, at universitetsadjunkt Hald er klart overlegen, sammenlignet med den anden ansøger, og at han er fuldt kvalificeret til det ledige professorat.

Vi indstiller ham derfor eenstemmigt til ansættelse som professor i statistik ved Københavns universitet.»

Udvalgets indstilling blev i overensstemmelse med § 4, stk. 2, i den fornævnte anordning tilstillet ansøgerne, af hvilke ingen indsendte bemærkninger. Efter at indstillingen var blevet eenstemmigt tiltrådt af fakultetet og indsendt til ministeriet med Konsistoriums tilslutning, blev ved kgl. resolution af 26. maj 1948 universitetsadjunkt, dr. phil. Anders Hjorth Hald udnævnt til professor i statistik ved Københavns universitet fra den 1. juni 1948 at regne.

f. Omdannelse af stillingen som direktør for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik til et professorat i human arvebiologi og eugenik og direktør, dr. med. Tage Kemps udnævnelse til professor

(j. nr. 310/42).

Som det er berettet i universitetets årbog for 1940-41, side 62 ff., blev stillingen som leder af universitetets institut for human arvebiologi og eugenik på normeringsloven for 1941-42 omdannet til en tjenestemandsstilling som direktør for institutet og dr. med. Tage Kemp udnævnt til direktør fra den 1. juni 1941.

Under 30. september 1942 indgav direktør Kemp følgende andragende til undervisningsministeriet:

»Herved tillader jeg mig at ansøge det høje ministerium om, som leder af universitetets arvebiologiske institut, at blive medlem af det lægevidenskabelige fakultet. Jeg kan ikke på forsvarlig måde lede arvebiologisk institut og undervise de lægevidenskabelige studerende i arvelighedslære uden at være medlem af det lægevidenskabelige fakultet.

Der findes ikke noget andet institut ved Københavns universitet,

hvis leder uden at være medlem af noget fakultet har pligt til under eget ansvar at undervise i et vigtigt og omfattende fag.

Erfaringerne fra de 4 $\frac{1}{2}$ år, der er gået, siden arvebiologisk institut blev oprettet, har vist, at den helt ekstraordinære ordning, der har været gældende for dette institut, i høj grad har vanskeliggjort dets arbejde. Institutets stilling udadtil er blevet svækket. Når sager, der angår institutet, er til behandling i det lægevidenskabelige fakultet, er det en ulempe, at institutets leder ikke er medlem af dette; det har f. eks. vist sig ved bevillingssager, ved spørgsmål om tilrettelæggelse af undervisningen, ved besættelse af stillinger ved institutet og i forhold, der angår institutets assistenter, f. eks. ved uddeling af legater, antagelse af doktorafhandlinger etc. Flere af institutets videnskabelige medarbejdere har, som det synes mig med rette, beklaget sig over, at de var ringere stillet end medarbejdere ved andre universitetsinstituter, fordi institutets leder, som kender deres arbejde og derfor bedst kan varetage deres interesser, ikke er fakultetsmedlem.

Institutets arbejde er omtrent ligeligt fordelt mellem undervisning og forskning. Institutets leder holder forelæsninger om arvebiologi, arvepatologi og antropometri samt afholder i forbindelse med institutets assistenter kursus i arvehygiejne, en undervisning af omtrent samme omfang som den, der ydes ved universitetets andre lægevidenskabelige instituter. Der er derfor intet rimeligt forhold i, at dette undervisningsarbejde kun honoreres med et bestillingstillæg på 800 kr. årlig (jfr. ministeriets skrivelse af 7/6-41, j. nr. 1435/41).

Ved institutets oprettelse var det en forudsætning, at forskningsarbejdet skulle danne den naturlige baggrund for undervisningen i arvelighedslære. Universitetets rektor skrev derfor også før dets oprettelse til Rockefeller Foundation, at det naturligvis var hensigten at ansætte institutets leder som professor ved universitetet, og det samme anførtes i det forslag om institutets oprettelse, som af universitetet indsendtes til undervisningsministeriet.

Det var da også under den forudsætning, jeg påtog mig at lede institutet, idet dette efter min mening kun kan gøres på forsvarlig måde, når denne forudsætning er opfyldt. Det afgørende er naturligvis ikke, hvilken titel der tillægges institutets leder, men derimod, at han som medlem af det lægevidenskabelige fakultet er i stand til at varetage fagets og institutets interesser.

Sluttelig tillader jeg mig at ansøge om at komme i samme lønningsklasse som professorer ved universitetet, idet mit arbejde, der er ligeligt fordelt mellem undervisning og forskning, er af ganske samme omfang og karakter som professorernes.«

Direktør Kemp sendte samtidig det lægevidenskabelige fakultet en genpart af dette andragende; den 9. december 1942 meddelte fakultetet direktør Kemp, at man ikke så sig i stand til at indhente bemyndigelse

fra undervisningsministeriet til at optage ham som medlem af fakultetet. Universitetets rektor, som under 3. oktober 1942 modtog direktør Kemps skrivelse til udtalelse, gav den 17. december 1942 ministeriet meddelelse om fakultetets stilling til sagen.

Direktør Kemp tilskrev herefter under 16. december 1942 undervisningsministeriet således:

»Under 30. september d. å. har jeg ansøgt det høje ministerium om som direktør for universitetets arvebiologiske institut at blive medlem af det lægevidenskabelige fakultet. I skrivelse af 9. d. m. har fakultetet meddelt mig, at det ikke så sig i stand til at anbefale denne ansøgning.

I den anledning tillader jeg mig herved at ansøge om som leder af arvebiologisk institut at blive ansat som professor i human arvebiologi ved universitetet.

Som det er nærmere motiveret i min ansøgning af 30. september, kan jeg ikke på forsvarlig måde varetage det kombinerede undervisnings- og forskningsarbejde, der er forbundet med stillingen som leder af arvebiologisk institut, uden at være medlem af det lægevidenskabelige fakultet. Ansvarer overfor mine medarbejdere og elever gør mig det umuligt.

Hvis nærværende ansøgning og min ansøgning af 30. september bliver afslået, bliver jeg derfor tvunget til at søge afsked fra min nuværende stilling som direktør for arvebiologisk institut.

I den forbindelse tillader jeg mig at gøre opmærksom på, at jeg medvirkede ved institutets oprettelse – bl. a. ved at overlade universitetet en fortegnelse over min videnskabelige uddannelse og forfatter-skab, som universitetet tilsendte undervisningsministeriet og Rockefeller Foundation – under forudsætning af, at institutets leder blev professor ved universitetet. Under et meget stærkt pres fra universitetets side gik jeg ind på forsøgsvis at lede institutet på andre betingelser, men min erfaring fra de forløbne $4\frac{1}{2}$ år har vist, at dette ikke er muligt.«

Om dette andragende udbad ministeriet sig under 15. januar 1943 en udtalelse fra universitetets rektor, herunder oplysning om grunden til, at den pågældende som leder af en universitetsinstitution og som universitetslærer i arvelighedslære ikke fandtes egnet til optagelse som medlem af det lægevidenskabelige fakultet.

Efter at sagen påny var forelagt fakultetet, tilskrev dette under 23. februar 1944 universitetets rektor således:

»Ved at tilbagesende hoslagte sag, hvorom hr. rektoren ved skrivelse af 18. januar 1943 – j. nr. 310/42 – har udbedt sig en udtalelse fra det lægevidenskabelige fakultet, skal fakultetet meddele, at spørgsmålet om, hvorvidt og i bekræftende fald hvorfor fakultetet har ment at måtte fraråde, at direktør for arvebiologisk institut, dr. med. Kemp

optages som medlem af det lægevidenskabelige fakultet, har været underkastet fornyede og meget indgående drøftelser i fakultetet.

Fakultetet ønsker herved indledningsvis at betone, at der ikke fra nogen side er fremført indvendinger mod direktør Kems faglige kvalifikationer. Direktør Kemp har ledet det ham betroede institut på udmærket måde, og der er fra institutet fremkommet udmærkede videnskabelige arbejder.

Samtidig må fakultetet dog fremhæve, at der ved oprettelsen af institutet for human arvebiologi er skaffet såvel denne forskningsgren i almindelighed som specielt direktør Kemp arbejdsbetingelser, der må synes fuldt ud tilfredsstillende, og fakultetet kan ikke alene i den omstændighed, at institutets leder stiller krav om optagelse i det lægevidenskabelige fakultet og omdannelse af sin stilling til et professorat, finde motivering for at bringe sådanne ændringer i forslag.

Fakultetet må endvidere betone, at det ikke kan erkendes, at der – således som hævdet af direktør Kemp – ved indsendelse af sagen om oprettelsen af det arvebiologiske institut den 5. marts 1935 fra fakultetets side er bleven givet tilsagn om, at stillingen som institutets leder skulle gøres til et professorat, cfr. fakultetets skrivelse af 3. januar 1939. Når fakultetet desuagtet har været nødsaget til at tage spørgsmålet om oprettelsen af et sådant professorat op til fornyet overvejelse, skyldes det den omstændighed, at direktør Kemp gentagne gange med betydelig eftertryk har gjort gældende, at han ikke på forsvarlig måde kunne lede sit institut, medmindre han var medlem af fakultetet, resp. professor i sit fag. Uagtet fakultetet ikke kunne erkende berettigelsen af denne påstand, gav man dog direktør Kemp efter dennes anmodning lejlighed til i et den 6. december 1943 afholdt fakultetsmøde at gøre nærmere rede for de vanskeligheder, hans nuværende stilling medfører ved institutets ledelse. Ved dette møde fremkom fra direktør Kems side intetsomhelst, som ikke tidligere var anført af ham i hans skrivelser til ministeriet, og da de af direktør Kemp anførte grunde måtte forekomme fakultetet at være ganske uden vægt, er man af den opfattelse, at det ene afgørende i sagen må være, om man på nærværende tidspunkt finder oprettelsen af et professorat i human arvebiologi betimelig.

Fakultetets overvejelser i dette spørgsmål har ført til det resultat, at en sådan betimelighed ikke foreligger.

Afgørende for indtagelsen af dette standpunkt har den betragtning været, at fakultetets udvidelse gennem oprettelse af nye professorater bør finde sted efter en vis plan, der er bestemt dels af undervisningsmæssige, dels af videnskabelige grunde. Hensynet til undervisningens rette udvikling må medføre, at der lægges vægt på oprettelse af nye lærestole, efterhånden som undervisning i nye discipliner gør det påkrævet, og mere accidentelle bevæggrunde bør ikke medføre, at visse

fag trænges i forgrunden i strid med undervisningens samlede plan. Videnskabelige hensyn kunne vel medføre, at oprettelsen af et nyt professorat var ønskelig, selv om det ikke var påkrævet af undervisningsmæssige grunde, men i så fald måtte forudsætningen være f. eks., at der ikke på anden måde var skaffet den pågældende forskningsgren tilfredsstillende arbejdsmuligheder, eller at det drejede sig om at tilknytte en forsker af så ganske særlig fremragende kvalitet, at andre, principielle hensyn måtte træde i baggrunden. Motiveringer af denne art ses ikke i øjeblikket at foreligge.

Hertil kommer en anden betragtning, der forekommer fakultetet at være om muligt af endnu større vægt. Ved den rivende udvikling, der i de sidste årtier har fundet sted indenfor lægevidenskaben, er kravene til de medicinske studerende bleven stærkt forøgede, særlig inden for de teoretiske discipliner, og kravene har allerede nået et sådant omfang, at de absolut ikke kan forøges yderligere, såfremt den praktisk-kliniske undervisning ikke skal blive på farlig måde tilsidesat. Indenfor fakultetet har der således været fuld enighed om, at kravene i almindelig patologi, hvorunder arvebiologi hidtil har været doceret, måtte reduceres, hvilket også nu er sket, bl. a. derved, at fakultetet efter forhandlinger med professoren i almindelig patologi og direktøren for arvebiologisk institut nærmere har fikseret de nu stærkt reducerede eksamenskrav i arvebiologi ved eksamen i almindelig patologi.

Ved at omdanne faget arvebiologi til et ordinært professorat vil eksamenskravene til de studerende uundgåeligt stige. Selv om man ved oprettelsen af nye professorater ikke samtidig kræver eksamen i de pågældende discipliner, vil oprettelsen af professoratet dog uvægerlig medføre en tendens til at accentuere fagets betydning, og indførelse af en tentamen eller en ordinær eksamen i det pågældende fag bliver erfaringsmæssigt en konsekvens, der ikke let lader sig afværge.

Fakultetet er af den bestemte formening, at det medicinske studium ikke kan belastes med flere selvstændige fag, endside med eksamensfag, uden at en reduktion på et eller andet område finder sted, og såfremt en forøgelse af lærestoffet viser sig uundgåelig, må man af hensyn til den praktiske lægeuddannelse snarere være betænkt på at øge fordringerne i de praktisk-kliniske fag og ikke i de teoretiske fag.

Som allerede anført føres fakultetet gennem disse overvejelser til det resultat, at oprettelsen af et professorat i human arvebiologi ikke for tiden er påkrævet og ikke tjener undervisningens tarv, og fakultetet har vedtaget at fraråde, at et sådant professorat oprettes.

Under de i sagens anledning førte forhandlinger har fakultetet overvejet forskellige foranstaltninger, hvorved nogle af de forhold, der giver direktør Kemp anledning til utilfredshed med den bestående tilstand, kunne afhjælpes. Således har man overvejet muligheden af oprettelsen af et obligatorisk kursus i arvebiologi. Fakultetet skal ikke

her komme nærmere ind på disse forslag og muligheder, men vil være villig til herom at optage nye drøftelser med direktør Kemp.»

Efter at fakultetets erklæring var blevet indsendt til ministeriet med tilslutning fra universitetets rektor, tilskrev ministeriet under 15. april direktør Kemp således:

»I anledning af hr. direktørens andragende af 16. december 1942 om som leder af arvebiologisk institut at opnå ansættelse som professor i human arvebiologi ved Københavns universitet skal man udtale, at ministeriet – i hvert fald for tiden – ikke finder tilstrækkelig anledning til at søge oprettet et professorat i arvebiologi, idet man må formene, at faget arvebiologi ved oprettelse af et arvebiologisk institut med Dem som leder videnskabeligt set har opnået en fuldt forsvarlig stilling mellem fakultetets øvrige discipliner, ligesom man ved den udvidelse af faget, som et professorat vil betyde, undervisningsmæssigt må befrygte en ikke ønskelig udvidelse af fagets undervisnings- og eksamensstof.

Med hensyn til det af Dem også tidligere fremsatte andragende om optagelse som medlem af fakultetet ser ministeriet sig ikke i stand til at foretage videre, idet ministeriets bemyndigelse til optagelse af andre universitetslærere end de under fakultetet ansatte professorer og docenter i henhold til bestemmelsen i § 16 i kgl. anordning af 5. oktober 1936 er betinget af en forudgående indstilling fra fakultetet, og idet fakultetet, ifølge en derom gennem universitetets rektor indhentet erklæring, ikke har ment at kunne indgå til ministeriet med en sådan indstilling.»

Som anført i fakultetets erklæring af 23. februar 1944 forhandlede i fakultetet spørgsmålet om oprettelse af et obligatorisk kursus i arvebiologi for de lægevidenskabelige studerende. Forhandlingen førte til, at et sådant obligatorisk kursus oprettedes ved kgl. anordning af 2. januar 1945, se herom universitetets årbog for 1944–45, side 162 ff.

Under 17. april 1945 indgav direktør Kemp herefter følgende andragende til undervisningsministeriet:

»Herved tillader jeg mig at ansøge om ansættelse som professor i human arvebiologi ved Københavns universitet.

Under 16. december 1942 har jeg ansøgt om ansættelse som professor i human arvebiologi ved universitetet. I skrivelse af 15. april 1944 (j. nr. 1435/43) har undervisningsministeriet svaret, at det ikke fandt tilstrækkelig anledning til at søge oprettet et professorat i arvebiologi særlig under henvisning til, at man ved den udvidelse af faget, som et professorat vil betyde, undervisningsmæssigt må befrygte en ikke ønskelig udvidelse af fagets undervisnings- og eksamensstof.

Ved ministeriel anordning af 2. januar 1945 er omfanget af den obligatoriske undervisning i arvelighedslære imidlertid blevet fastsat til et halvårligt kursus på 2 timer ugentlig i fuld overensstemmelse

med et forslag udarbejdet i 1941 af professoren i almindelig patologi og mig i forening. Da der herefter ikke kan være nogen grund til at frygte, at oprettelsen af et professorat i arvelighedslære vil kunne medføre en udvidelse af faget, tillader jeg mig herved under disse ny forudsætninger at forny min ovennævnte ansøgning med følgende motivering:

Den humane arvebiologi er efterhånden et stort og omfattende fag, en af lægevidenskabens grunddiscipliner, der har både praktisk og teoretisk betydning for så godt som alle lægevidenskabelige fag og specialer. I de senere år har jeg da også gentagne gange måttet fungere som rådgiver for det lægevidenskabelige fakultet, ligesom jeg mere end en halv snes gange er blevet anmodet om at deltage i bedømmelsen af medicinske doktordisputater.

Der findes ikke noget andet institut ved Københavns universitet, hvis leder uden at være medlem af noget fakultet har pligt til under eget ansvar at undervise i et vigtigt og omfattende fag.

Erfaringerne fra de 7 år, der er gået, siden arvebiologisk institut blev oprettet, har vist, at den helt ekstraordinære ordning, der har været gældende for dette institut, i høj grad har vanskeliggjort dets arbejde.

Institutets arbejde er ligeligt fordelt mellem undervisning og forskning. Undervisningen er af omtrent samme omfang som den, der ydes ved universitetets andre lægevidenskabelige instituter, idet den foruden det obligatoriske kursus omfatter forskellige andre forelæsningsrækker og kurser (antropometri, arvehygiejne, arvestatistik).

I indeværende semester, hvor undervisningsarbejdet på grund af de rådende forhold har været tredoblet, har det været særlig desorienterende for studenterne, at de i så stort omfang er blevet undervist af en direktør, og det har kunnet give dem indtryk af, at arvelighedslæren er mindre betydningsfuld end andre fag. I det hele giver det forhold, at læreren i arvebiologi betegnes som direktør, stadig anledning til misforståelser; således kan det anføres, at han jævnlig har modtaget skrivelser fra universitetets rektor, undervisningsministeriet og det lægevidenskabelige fakultet, hvori han tituleres som professor; når disse institutioner kan tage fejl på dette punkt, er det forståeligt, at det for andre giver anledning til forvirring. For institutets videnskabelige medarbejdere er det en ulempe, at institutets leder, som kender deres arbejde og derfor bedst kan varetage deres interesser, ikke er fakultetsmedlem.

Ved arvebiologisk instituts oprettelse var det forudsætningen, at forskningsarbejdet skulle danne den naturlige baggrund for undervisningen i arvelighedslære. I det forslag om institutets oprettelse, som af universitetet indsendtes til undervisningsministeriet, anførtes det da også udtrykkeligt, at det ville være rimeligt at ansætte institutets leder som professor ved universitetet, og det samme skrev univer-

sitetets rektor til The Rockefeller Foundation, før dette havde bevilget sit tilskud til institutets opførelse og drift.

Det var da også under den forudsætning, at jeg påtog mig at lede institutet, og efter min erfaring kan det kun gøres, når denne forudsætning er opfyldt. Nærværende ansøgning bedes derfor fremmet mest muligt.»

Om dette andragende afgav det lægevidenskabelige fakultet følgende udtalelse af 17. december 1945:

»Fra direktøren for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik, dr. med. Tage Kemp, har fakultetet modtaget det vedlagte til undervisningsministeriet stilede andragende af 17. april d. å. om, at han må blive ansat som professor i human arvebiologi ved Københavns universitet.

Dette andragende blev behandlet på et møde i fakultetet den 23. april d. å., men da på det tidspunkt 4 medlemmer af fakultetet var permanent fraværende på grund af de da rådende forhold, og da der på samme møde forelå et forslag om oprettelse af et andet professorat, ved hvis behandling bl. a. professor, dr. Mogens Fogs tilstedeværelse måtte anses for absolut nødvendig, vedtog fakultetet at udskyde behandlingen af disse sager, indtil forholdene atter blev normale.

Hvad angår det nu foreliggende andragende fra dr. Kemp, skal man først henvise til, at man i en udførlig erklæring af 23. februar 1944 udtalte sig mod et lignende andragende fra ham. Fakultetet imødegik heri de betragtninger, som dr. Kemp fremførte som begrundelse for sit andragende, og som navnlig gik ud på, dels at der i sin tid var givet ham tilsagn om, at han skulle blive ansat som professor ved universitetet, dels at hans arbejde som institutbestyrer og universitetslærer vanskeliggjordes derved, at han ikke havde samme stilling som de øvrige lægevidenskabelige universitetslærere og institutbestyrere, derunder at han ikke var medlem af det lægevidenskabelige fakultet. Fakultetet fremhævede især, at man ikke ønskede nogen udvidelse af undervisningen i arvelighedslære og kravene deri til studenterne, og gav udtryk for en på tidligere erfaring fra lignende tilfælde velbegrundet frygt for, at oprettelsen af et professorat i faget ville give arvelighedslæren en mere fremskudt stilling i undervisningen og kravene til de studerende end ønskelig.

På grund af dr. Kems mange henvendelser til fakultetet i de senere år har sagen ofte været til behandling i fakultetet. Der har – man kan vel næsten sige naturligtvis – gjort sig forskellige synspunkter gældende. Det kan vel siges, at der i fakultetet er enighed om, at arvebiologien er en vigtig disciplin indenfor den medicinske forskning, og at man derfor under disciplinens voksende betydning anså oprettelsen af det pågældende institut for i høj grad påkrævet. Det arbejde, der er udført på institutet af dr. Kemp og hans medarbejdere i den

siden institutets oprettelse forløbne tid, har tilfulde lagt de mange problemer for dagen, som knytter sig til arvelighedsforskningen, og ydet mange værdifulde bidrag til deres løsning, hvortil også kan føjes, at institutet har været meget virksomt i samarbejdet med lægevidenskabens øvrige organer og repræsentanter og desuden bidraget til løsningen af de sociale spørgsmål, for hvilke arvelighedsforskningen har betydning. Uenighed i fakultetet har der derimod været i spørgsmålet om, hvilken stilling repræsentanten for faget skulle have ved universitetet og denne uenighed må ses på baggrund af, at lægevidenskabens store fremskridt og voksende specialisering stadig medfører og i nær fremtid kan ventes at ville medføre krav om nye faglige repræsentanter med tilhørende forskningsinstituter og -klinikker (som de nærmest forestående kan peges på neurofysiologien, neurokirurgien, stråleterapien, ortopædien m. fl.); det vil ikke undre, om dette forhold kan give anledning til vanskelige overvejelser angående fagenes og deres repræsentanters placering i forhold til undervisningen og de øvrige opgaver, som påhviler fakultetet, og de lejlighedsvis drøftelser i fakultetet herom har da også bragt divergerende meninger for dagen.

De gentagne drøftelser af dr. Kems andragender og de deri fremførte forhold har nu ført til, at fakultetet ikke vil modsætte sig, at hans stilling omdannes til et ordinært professorat i human arvebiologi. På mange punkter er hans stilling lig med den, flere af fakultetets professorer indtager; han er bestyrer af et institut og holder efter udstedelse af anordningen af 2. januar 1945 obligatorisk kursus for de studerende, og han har, som fremhævet af ham selv, en omfattende anden undervisning. En vis praktisk betydning for bedømmelse af de mange medicinske doktordisputater vil det have, om han var medlem af fakultetet, idet der ved bedømmelse af disputater indenfor fagområdet nu altid må benyttes et fakultetsmedlem foruden dr. Kemp, så længe denne ikke er fakultetsmedlem, medens det, hvis dr. Kemp var fakultetsmedlem, ville være muligt at tilkalde til bedømmelserne udenfor universitetet stående videnskabsmænd med bedre faglig indsigt i de pågældende emner end den, fakultetet iøvrigt råder over. Dr. Kems anbringende om, at den omstændighed, at han ikke er medlem af fakultetet, har vanskeliggjort institutets arbejde og vist sig som en ulempe for institutets videnskabelige medarbejdere, savner ganske vist efter fakultetets skøn stadig berettigelse, men overfor dr. Kems stadige fremhævelse af dette forhold vil fakultetet ikke modsætte sig, at disse – formentlige eller virkelige – ulemper søges fjernet. Den betænkelighed, som i fakultetets tidligere erklæring i sagen er kommet så stærkt til orde, at oprettelsen af et professorat ville forøge undervisningen og kravene til de studerende, mener man under de givne forhold at måtte se bort fra, og der må på anden måde drages omsorg for, at faget i undervisningen holdes indenfor passende rammer. En-

delig skal det bemærkes, at der ikke i fakultetet råder nogen uenighed om dr. Kemps videnskabelige og pædagogiske kvalifikationer til at beklæde et professorat. Hans indsats som videnskabsmand, lærer og institutbestyrer gør ham – jfr. det, der ovenfor er udtalt om institutets arbejde siden dets oprettelse – fuldt skikket dertil.

Alt taget i betragtning kan fakultetet altså tiltræde, at dr. Kemps andragende imødekommes, og man skal derfor indstille, at der på normeringsloven for 1946–47 søges oprettet et professorat i human arvebiologi ved universitetet, således at samtidig stillingen som direktør for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik nedlægges. Det til dr. Kemp bevilgede bestillingstillæg på 800 kr., som nu ydes ham for undervisningen i arvelighedslære, bør, såfremt professoratet oprettes, bibeholdes som bestillingstillæg svarende til de ved tjenestemandenslovens § 590 bevilgede bestillingstillæg til en række af universitetets professorer for bestyrelsen af de dem underlagte instituter.«

Herefter stillede universitetet forslag til normeringsloven for 1947–48 om oprettelse af et professorat i human arvebiologi og eugenik mod samtidig nedlæggelse af stillingen som direktør for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik. Forslaget blev ikke gennemført som indstillet, og universitetet gentog da indstillingen til normeringsloven for 1948–49. Herefter blev der på sidstnævnte normeringslov, jfr. rigsdagstidende for 1947–48, sp. 4103–04 og 4175–76, oprettet et professorat i human arvebiologi og eugenik ved universitetet mod samtidig nedlæggelse af stillingen som direktør for universitetets institut for human arvebiologi og eugenik.

Ved kgl. resolution af 5. maj 1948 blev direktør, dr. med. Tage Kemp udnævnt til professor i human arvebiologi og eugenik ved Københavns universitet fra den 1. april 1948 at regne.

g. Oprettelse af et professorat i neurokirurgi og overlæge, dr. med E. Busch' udnævnelse til professor

(j. nr. 114/46 og 249/48).

Den 30. januar 1945 tilskrev professorerne H. Helweg, E. Dahl-Iversen og Eggert Møller det lægevidenskabelige fakultet således:

»Herved skal vi undertegnede tillade os at henstille til det lægevidenskabelige fakultets overvejelse, om det ikke ville være betimeligt, at der i tilknytning til stillingen som overlæge ved rigshospitalets neurokirurgiske afdeling oprettedes et professorat i neurokirurgi og at overlægestillingens nuværende indehaver, dr. med. Busch, udnævntes til professor.

Til begrundelse for dette forslag kan væsentlig to omstændigheder anføres.

De neurokirurgiske afdelinger i København og Aarhus optager nu

i alt væsentligt de forefaldende tilfælde af en række betydningsfulde sygdomme, ganske specielt hjernetumorerne. Disse tilfælde undrages derfor de almindelige kirurgiske afdelinger til skade for undervisningen. Da en ændring af denne udvikling næppe er mulig og vel heller ikke ønskelig, må konsekvensen være, at der bør etableres en særlig undervisning på basis af de neurokirurgiske afdelingers materialer. En sådan undervisning er da også etableret på en række udenlandske universiteter, hvor der er oprettet professorater i neurokirurgi. Eksempelvis kan nævnes universiteterne i Oxford, London, Berlin, Paris, Bologna og så godt som alle de betydeligere amerikanske universiteter.

Ved Karolinska Institutet i Stockholm er oprettet et personligt professorat for professor Olivecrona.

Det er en selvfølge, at omfanget af en undervisning i neurokirurgi bør fastsættes under nøje hensyntagen til, hvor stort indblik man ønsker, at studenterne skal kunne erhverve i dette fag, og om nogen særlig tentamen eller eksamen bør der formentlig slet ikke være tale. En vis begrænset undervisning vil dog næppe i længden kunne undværes; men eksamination i disciplinen bør som hidtil ske ved professorerne i kirurgi og intern medicin.

Hertil kommer imidlertid endnu et forhold, der må forekomme i endnu højere grad at gøre oprettelsen af et professorat ønskelig. Den neurokirurgiske afdeling består nu som en afdeling af rigshospitalet, men indtager i visse henseender en særstilling. Det er den eneste af hospitalets afdelinger, til hvilken der ikke er knyttet nogen art af undervisning. Den modtager sine patienter under helt andre forudsætninger end de andre afdelinger, idet den ved siden af den til Aarhus universitet knyttede afdeling er den eneste af sin art her i landet, og den må følgelig se det som sin opgave fuldt ud at bestride de krav om neurokirurgisk behandling, der udgår fra befolkningen. Dette i forbindelse med, at disciplinen i sig selv befinder sig i rivende udvikling, vil let kunne medføre, at afdelingen i sin fortsatte vækst mere og mere mister den organiske forbindelse med rigshospitalet, med hvilket den ikke i længden vil være forbundet gennem fælles formål. Når man henser til, hvorledes man nu med beklagelse må erkende, at radio-terapien har udviklet sig udenfor rigshospitalets, d. v. s. universitetets område, således at man nu er betænkt på med betydelige økonomiske ofre at føre den tilbage dertil, må det findes rimeligt i tide at forebygge en lignende udvikling for neurokirurgiens vedkommende. En sådan udvikling hindres bedst ved, at rigshospitalet som universitetets undervisningsanstalt i tide fuldt incorporerer den neurokirurgiske disciplin.

Den foreslåede foranstaltning vil ikke medføre udgifter for statskassen, idet overlægen på neurokirurgisk afdeling for tiden oppebærer

en aflønning, der ret nøje svarer til professorgagen + det på rigshospitalet gældende overlægehonorar.

Overlæge Busch's kvalifikationer finder vi ikke her anledning til at komme nærmere ind på. Det er formentlig udenfor tvivl, at han fuldtud er kvalificeret til at beklæde en professorpost.«

Det lægevidenskabelige fakultet stillede herefter under 2. januar 1946 forslag om professoratets oprettelse med følgende skrivelse:

»I den vedlagte skrivelse af 30. januar f. å. har professorerne H. Helweg, Eggert Møller og E. Dahl-Iversen henstillet til fakultetets overvejelse, om det ikke ville være betimeligt, at der oprettedes et professorat i neurokirurgi ved universitetet i tilknytning til stillingen som overlæge ved rigshospitalets neurokirurgiske afdeling, således at overlægestillingens nuværende indehaver, dr. med. E. Busch, udnævnes til professor.

Som motivering for dette forslag anfører forslagstillerne dels hensynet til undervisningen, dels hensynet til, at den neurokirurgiske disciplin kan bevares og udvikles i nøjeste kontakt med rigshospitalet som universitetets undervisningsanstalt.

Fakultetet kan ganske tiltræde forslaget. Hvad spørgsmålet om undervisningen angår, er forholdet det – som påpeget i forslaget –, at hjernetumorerne og tillige de traumatiske lidelser mere og mere undrages de almindelige kirurgiske afdelinger og behandles på de i nyere tid indrettede neurokirurgiske afdelinger i København og Århus; derved undrages disse lidelser undervisningen, da de pågældende afdelingers chefer ikke er ansat ved universiteterne. Da det imidlertid må anses for nødvendigt, at de vordende læger får uddannelse i diagnosticering af disse sygdomme, må det materiale, der findes på rigshospitalets neurokirurgiske service, inddrages under undervisningen. Det er tanken, at dette fremtidig skal ske på den måde, at det obligatoriske kursus i neurologi, 3 timer ugentlig i eet semester, skal deles mellem professoren i neurologi og den kommende professor i neurokirurgi, således at førstnævnte underviser i to trediedele af timerne og sidstnævnte en trediedel af timerne.

Også den anden af forslagstillerne nævnte omstændighed, som taler for forslaget, må efter fakultetets skøn tillægges betydelig vægt. Ikke blot af hensyn til undervisningen, men i lige så høj grad af hensyn til forskningen må man anse det for ganske nødvendigt, at den voksende specialisering i lægevidenskaben udvikler sig *indenfor* universitetet og ikke udenfor dette. Det forhold, som tidligere var almindeligt, at lægevidenskabens specialer udviklede sig uden for rigshospitalet og først senere fik hjemsted i dette (f. eks. dermato-venerologien, psykiatrien, oftalmologien m. fl.), et forhold, som er fortsat op til vore dage, jfr. ikke blot det af forslagstillerne nævnte eksempel med radioterapien, men f. eks. tillige ortopædien, anser fakultetet for meget uheldigt.

Overlægen på rigshospitalets neurokirurgiske afdeling beklæder for tiden en tjenestemandsstilling, som er oprettet på normeringsloven for 1939-40, jfr. rigsdagstidende for 1938-39, tillæg A, spalte 4564-65, og som i henhold til tjenestemandslovens § 483a er lønnet med 9600 kr. årlig, stigende hvert 3. år med 600 kr. til 10.800 kr., altså en slutløn, der er lig professorstillingens. Der er derhos i henhold til samme § i tjenestemandsloven tillagt ham et bestillingstillæg på 4800 kr. årlig, og endelig blev der på tillægsbevillingsloven for 1943-44, jfr. udkast til forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1943-31. marts 1944, side 594, bevilget ham et personligt, ikke pensionsgivende tillæg på 2000 kr. årlig fra den 1. april 1943 at regne. Såfremt professoratet oprettes, er det klart, at overlæge Busch's tjenestemandsstilling som overlæge må nedlægges, men hvorledes hans lønningsmæssige forhold som overlæge iøvrigt herefter skal ordnes, mener man må bero på nærmere indstilling fra rigshospitalet. Fakultetet skal derfor for sit vedkommende blot indstille, at der på normeringsloven for 1947-48 oprettes en stilling som professor i neurokirurgi ved Københavns universitet med lønning som angivet i tjenestemandslovens § 574 for universitetets professorer.«

Herefter stillede universitetet forslag til normeringsloven for 1947-48 om professoratets oprettelse. Da dette ikke skete, gentog universitetet forslaget til normeringsloven for 1948-49. Herefter blev professoratet oprettet på sidstnævnte normeringslov, jfr. rigsdagstidende for 1947-48, tillæg A, sp. 4103-04 og 4175-76; samtidig bortfaldt tjenestemandsstillingen som overlæge ved rigshospitalet, jfr. det citerede sted i rigsdagstidende sp. 4099-4100 og 4167-68, ligesom de til overlægestillingen bevilgede tillæg bortfaldt.

Herefter blev ved kgl. resolution af 5. maj 1948 overlæge, dr. med. E. Busch udnævnt til professor i neurokirurgi ved Københavns universitet fra den 1. april 1948 at regne.

h. Vicestadslæge, dr. med. Kai Roholms udnævnelse til professor i hygiejne efter professor, dr. med. L. S. Fredericias død og overlæge, dr. med. Poul Bonnevis udnævnelse til professor i samme fag efter professor, dr. med. Kaj Roholms død

(j. nr. 197/47).

Professor, dr. med. L. S. Fredericia afgik ved døden den 26. februar 1947.

Efter at det således ledigtblevne embede efter indstilling af det lægevidenskabelige fakultet og universitetets rektor var blevet opslået ledigt, blev under 12. maj 1947 de indkomne 4 ansøgninger, nemlig fra dr. med. Poul Bonnevies, dr. med. Johannes Ipsen, dr. med. Kaj Roholm og dr. med. Torben With, af ministeriet tilstillet universitetet til erklæring.

Til at bedømme de indkomne ansøgninger nedsatte det lægevidenskabelige fakultet i henhold til § 3 i kgl. anordning af 15. maj 1932 om regler for ansættelse af professorer ved Københavns universitet den 19. maj 1947 et udvalg bestående af professorerne, dr. phil. Rich. Ege, dr. med. H. Haxthausen og dr. med. H. C. A. Lassen samt professor i hygiejne ved Oslo universitet, dr. med. Axel Strøm og lederen af den erhvervshygieniske afdeling af den svenske stats »Institut för folkhälsan«, professor, dr. med. Sven Forssman, Stockholm. Dette udvalg afgav under 4. november 1947 følgende indstilling til fakultetet:

»Det ledige embede er søgt af 4 ansøgere, om hvem man skal udtale følgende, idet ansøgerne anføres i alfabetisk orden:

Overlæge, dr. med. *Poul Bonnevie* er født 1907, blev cand. med. 1932 og dr. med. 1939. Han har desuden taget embedslægeeksamen 1936.

Bonnevie har en meget stor klinisk uddannelse, der dog ganske overvejende falder indenfor dermato-venerologien, i hvilken han har specialistanerkendelse. Desuden har Bonnevie en betydelig, omend noget ensidig uddannelse og praksis indenfor hygiejnen, idet han fra 1935–39 har været assisterende læge ved de erhvervshygieniske undersøgelser og fra 1939 leder af fabrikdirektoratets erhvervshygieniske undersøgelser med ansættelse som honorarlønnet, fra 1945 som fast overlæge. Fra 1938 har Bonnevie været assisterende læge ved direktoratet for ulykkesforsikring, og fra 1944 har han varetaget overlægefunktionen for alle sager vedrørende erhvervssygdomme. Fra 1946 har Bonnevie været klinikchef ved rigshospitalets arbejdsmedicinske klinik.

Bonnevies videnskabelige produktion er meget omfattende og betydelig. Adskillige af hans publikationer har nær tilknytning til det område af hygiejnen, der omfatter erhvervssygdommene, således de talrige arbejder om eczem, blandt hvilke særlig disputatsen må fremhæves som et overordentlig lodigt og værdifuldt arbejde. Det er navnlig de erhvervsmæssigt betingede hudsygdomme, Bonnevie har beskæftiget sig med, medens der kun foreligger nogle få, mindre publikationer om andre erhvervssygdomme.

Blandt de arbejder, der ikke har direkte tilknytning til hygiejnen, kan fremhæves de originale og værdifulde undersøgelser om Boecks sarkoid, hvor navnlig denne sygdoms subakute symptomer er beskrevet og diskuteret på udmærket måde. Bonnevie har desuden publiceret en række arbejder vedrørende tuberkulinallergi, som på visse områder belyser interessante problemer. I en række mindre arbejder har Bonnevie beskæftiget sig med forskellige dermatologiske terapeutica og endvidere med kemoterapien af gonorehoe med forskellige sulfonamider. Disse sidste arbejder er udført med åbent blik for aktuelle spørgsmål, men en del af dem er gennemført med mindre grundighed og kritik end de større arbejder.

Endelig må nævnes forskellige afhandlinger af socialmedicinsk ka-

rakter, der vidner om forfatterens vågne sans for aktuelle problemer indenfor dette område.

Dr. med. *Johannes Ipsen* er født 1911, cand. med. 1935, dr. med. 1941. Han har siden 1940 udført kandidattjeneste ved en række afdelinger, således ved blegdamshospitalet i ca. 1 år. Siden oktober 1945 2. reservelæge ved rigshospitalets afdeling A.

Efter at have været assistent ved standardiseringsafdelingen ved statens seruminstitut i to år, blev han i 1938 leder af denne afdeling, en stilling, han indehavde indtil 1945.

Han har foretaget en række udenlandsrejser, væsentlig i forbindelse med sit arbejde ved standardiseringsafdelingen. Fra foråret 1946 til foråret 1947 studerede han bakteriologi og hygiejne i U.S.A. og tog graden Master of Public Health ved Harvard School of Public Health i Boston.

Hans kliniske uddannelse er ret sparsom, men det er af værdi, at han i længere tid har været knyttet til en epidemisk afdeling. Ligeledes må hans tilknytning til statens seruminstitut tillægges betydning, selvom en væsentlig del af hans virksomhed falder indenfor en meget speciel gren af immunologien. Af stor værdi er hans ophold ved Harvard, hvorved han har fået anledning til at sætte sig ind i den moderne hygiejne i Amerika. Nogen selvstændig hygiejnisk praksis har han ikke.

Den væsentligste del af hans produktion falder indenfor den biologiske standardiserings område, hvor hans vigtigste arbejde er disputatsen fra 1941. Fra de senere år har han en del epidemiologiske arbejder, hvoraf difteriarbejderne er de vigtigste.

Ipsens videnskabelige arbejder udmærker sig ved grundighed, klarhed og ikke mindst ved en fremragende statistisk behandling af materialet. Videnskabelig set må de vurderes højt.

Størstedelen af hans videnskabelige produktion ligger imidlertid udenfor hygiejnen, idet det kun er hans epidemiologiske arbejder, som kan siges at falde indenfor fagets område, og selv i disse er det væsentlig de serologiske problemer, der interesserer ham.

Vicestadslæge, dr. med. *Kaj Roholm*, født 1902, medicinsk embedseksamen 1928, embedslægeeksamen 1933, dr. med. 1937.

Hans uddannelse udenfor hygiejnen består af en bred klinisk grunduddannelse med hovedvægten på den interne medicin; han blev anerkendt som speciallæge i medicinske sygdomme 1940. Hans uddannelse omfatter bl. a. tillige kortere tjeneste indenfor adskillige andre kliniske områder, blandt hvilke i denne sammenhæng særlig må nævnes epidemiologi, dermatologi og venerologi samt pædiatri.

Hans uddannelse indenfor hygiejnen omfatter tjeneste som frivillig assistent ved universitetets hygiejniske institut 1932-36 og desuden studierejser bl. a. til England og U.S.A., hvor han særlig på sidst-

nævnte rejse har haft lejlighed til at studere forskellige områder indenfor hygiejnen og deres praktiske anvendelse.

Hans praktiske virksomhed indenfor hygiejnen er omfattende og falder såvel indenfor erhvervshygiejnen (2 år assisterende læge ved arbejds- og fabrikdirektoratet) som indenfor den almene hygiejne i alle de skiftende former, der forekommer i en storstads sundhedskommission (vicestadslæge i København i 7 år).

Hans videnskabelige produktion indenfor hygiejnen omfatter for den væsentligste del erhvervshygiejne. Han har i en serie arbejder om fluorosen, som tidligere kun var utilstrækkelig kendt, givet en udredning af denne sygdoms patogenese, symptomatologi, prognose og profylaxe. Roholm er på dette område anset for en international autoritet.

Hans videnskabelige produktion udenfor hygiejnen falder hovedsagelig indenfor den interne medicin og omhandler foruden forskellige kasuistiske meddelelser fra forskellige områder særlig mavesygdomme og leversygdomme. På det førstnævnte område har han på tilfredsstillende måde behandlet de forelagte opgaver. Arbejderne på det sidstnævnte område ligger i et meget højt videnskabeligt plan, og de betegner en betydningsfuld berigelse af vor viden om visse leversygdomme.

Roholms brede uddannelse har givet ham stor erfaring både indenfor den interne medicin og hygiejnen. Hans videnskabelige produktion viser god evne til klar videnskabelig problemstilling og til at løse problemerne gennem systematisk arbejde, hvorved han samtidig har lagt kritisk bedømmelse for dagen af de opnåede resultater.

Reservelæge, dr. med. *Torben K. With* er født 1910, cand. med. 1934, dr. med. 1940, embedslægeeksamen 1946, specialist i intern medicin 1944.

With har en fyldig medicinsk uddannelse, medens hans specielt hygiejniske uddannelse er sparsom, idet den kun omfatter embedslægeeksamen. Han har kun i ringe grad beskæftiget sig med praktiske hygiejniske problemer.

Withs videnskabelige produktion er meget omfangsrig; dette skyldes dog i nogen grad hans tilbøjelighed til gentagelser og til at publicere sine undersøgelser brudstykkevis. Det overvejende antal arbejder falder indenfor to områder: A-vitamin og karotinoider, 2) galdefarvestoffer (+ urobilinoide) og ikteruspatogenese.

Withs mest betydningsfulde arbejde er hans undersøgelser over A-vitaminet, dets resorption, omsætning og deponering, der dels behandles i hans disputats, dels er genstand for undersøgelser i en række selvstændige, mindre arbejder. Disse arbejder må betegnes som værdifulde og grundige undersøgelser, der hviler på et meget stort eksperimentelt materiale. Særlig værdi må tillægges bestemmelserne over A-vitaminets deponering i leveren og de overvejelser, disse undersø-

gelser giver anledning til, specielt vedrørende menneskets og forskellige dyrs A-vitamin-behov.

Withs videnskabelige produktion bærer vidne om megen flid, stor belæsthed indenfor de felter, han arbejder på, betydelig teoretisk viden indenfor visse områder af biokemien, og samtidig vidner de om udprægede receptive evner.

Det må dog nævnes, at Withs arbejder i første linie er behandlet ud fra biokemiske, stofskiftetfysiologiske og kliniske synspunkter, hvorimod arbejderne kun har ringe tilknytning til hygiejnisk problemstilling.

Som konklusion af ovenstående bedømmelse af de enkelte ansøgers videnskabelige arbejder og øvrige kvalifikationer skal udvalget udtale følgende:

De fire ansøgere møder med hensyn til uddannelse og praktisk virksomhed med meget ulige forudsætninger for at kunne overtage et professorat i hygiejne; alle må de siges hver på sit felt at have præsteret gode videnskabelige arbejder, omend af forskellig værdi.

Udvalget mener, at ansøgerne Ipsen og With må stå tilbage for de to ældre ansøgere, såvel hvad angår uddannelse og hygiejnisk praksis som videnskabelig produktion. Ipsens almindelige uddannelse er ikke særlig omfattende, medens Withs vel er ret stor, men ikke omfatter 1. reservelægetjeneste. Hvad angår deres specielt hygiejniske uddannelse har Ipsen foruden sin ansættelse på seruminstitutet, kun det et-årige kursus han har gennemgået ved Harvard University, og With har kun aflagt embedslægeeksamen; men ingen af dem har nogen hygiejnisk praktisk virksomhed af betydning at henvise til. Med hensyn til videnskabelige arbejder mener udvalget ligeledes, at deres produktion, alt taget i betragtning, ikke står på højde med de andre ansøgere, idet den kun i meget ringe omfang har berøring med hygiejne.

Efter udvalgets skøn må valget derfor stå imellem Bonnevie og Roholm. Af disse mener udvalget at måtte give Roholm fortrinet. Fremfor Bonnevie har han en mere alsidig uddannelse, centralt placeret i den samlede medicin, en bredere hygiejnisk uddannelse og praktisk hygiejnisk virksomhed. Medens Bonnevies egentlige videnskabelige produktion, hvor den er betydeligst, udelukkende falder indenfor dermatologien og dennes tilknytning til erhvervshygiejne, har Roholm udover sine anerkendte arbejder vedrørende fluorforgiftningen tillige præsteret særdeles værdifulde arbejder indenfor den interne medicin (leverbiopsi).

Udvalget skal derfor enstemmigt anbefale, at dr. med. Kaj Roholm indstilles til professoratet i hygiejne ved Københavns universitet.«

Efter at indstillingen var blevet eenstemmigt tiltrådt af fakultetet og indsendt til ministeriet med Konsistoriums tilslutning, blev ved kgl. resolution af 23. januar 1948 vicestadslæge i København, dr. med.

Kaj Roholm udnævnt til professor i hygiejne ved Københavns universitet fra den 1. januar 1948 at regne.

Den 29. marts 1948 afgik professor, dr. med. Kaj Roholm ved døden. Med hensyn til besættelsen af det således ledigtblevne embede afgav det lægevidenskabelige fakultet under 10. maj 1948 følgende indstilling:

Under hensyn til, at der er forløbet så kort tid, siden der har været indkaldt ansøgere til det pågældende embede, må fakultetet anse det for udelukket, at der på nærværende tidspunkt skulle findes personer udenfor den tidligere kreds af ansøgere, som kunne tænkes at have kvalificeret sig til at overtage det. Da afdøde professor Roholm og overlæge Bonnevie i indstillingen fra det fornævnte fagkyndige udvalg klart stilles foran de to øvrige ansøgere, må fakultetet nu anse overlæge Bonnevie så afgjort alle andre, der eventuelt kunne komme i betragtning, overlegen, at man, idet man henviser til den bedømmelse, der er givet af ham i den oftnævnte udvalgsindstilling, må anse det for overflødigt at foretage nogen nærmere granskning af hans kvalifikationer i forhold til andres. Med henvisning hertil og til bestemmelsen i kgl. anordning af 15. maj 1932 om regler for ansættelse af professorer ved Københavns universitet, § 1, skal fakultetet indstille, at overlæge, dr. med. Poul Bonnevie udnævnes til professor i hygiejne ved Københavns universitet.

Det tilføjes, at denne indstilling har fået tilslutning af 18 af fakultetets for tiden ialt 22 medlemmer.«

Efter at indstillingen var blevet tiltrådt af Konsistorium bekræftede overlæge, dr. med. Poul Bonnevie under 3. juni 1948 efter forespørgsel fra universitetets rektor, at han ville modtage ansættelse i det pågældende embede. Indstillingen blev under 8. juni 1948 indsendt til ministeriet, og ved kgl. resolution af 5. juli 1948 blev overlæge i direktoratet for arbejds- og fabriktilsynet, klinikchef ved rigshospitalets arbejdsmedicinske klinik, dr. med. Poul Bonnevie udnævnt til professor i hygiejne ved Københavns universitet fra den 1. juli 1948 at regne.

i. Professor, dr. phil. Erik Arups afgang fra universitetet og universitetsadjunkt, dr. phil. Aksel E. Christensens udnævnelse til professor i historie
(j. nr. 481/46).

Under 27. november 1946 blev der meddelt professor i nordisk historie og nordiske antikviteter (Rostgardianus), dr. phil. Erik Arup afsked efter ansøgning med pension på grund af alder fra den 31. januar 1947 at regne.

Det således ledigtblevne embede blev efter indstilling af det filosofiske fakultet og universitetets rektor opslået ledigt, og de under 12. december 1946 indkomne 2 ansøgninger, nemlig fra universitetsad-

junkt, dr. phil. Aksel E. Christensen og cand. mag. Rudi Thomsen, blev af ministeriet tilstillet universitetet til erklæring.

Under sagens behandling i fakultetet i overensstemmelse med reglen i kgl. anordning af 15. maj 1932 viste det sig, at der hverken i det til sagens behandling nedsatte fagkyndige udvalg eller i fakultetet kunne tilvejebringes enighed om indstilling af en af de to ansøgere; efter det fagkyndige udvalgs skøn kunne cand. mag. Rudi Thomsen ikke anses for kvalificeret til et professorat, og efter udvalgsflertallets skøn var det tvivlsomt, om dr. Aksel E. Christensen opfyldte de særlige krav, der stilledes til indehaveren af det Rostgaardske professorat. Fakultetet indstillede da, at embedet påny blev opslået ledigt som et professorat i almindelig historie.

Efter at denne indstilling var blevet indsendt til ministeriet med Konsistoriums tilslutning, blev embedet påny opslået ledigt som indstillet af universitetet. Under 5. september 1947 blev de indkomne 4 ansøgninger, nemlig fra universitetadjunkt, dr. phil. Aksel E. Christensen, mag. art. John Danstrup, bibliotekar, dr. phil. Albert Fabritius og dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang, af ministeriet tilstillet universitetet til erklæring.

Til at bedømme de indkomne ansøgninger nedsatte det filosofiske fakultet i henhold til § 3 i kgl. anordning af 15. maj 1932 et udvalg, bestående af professorerne, dr. phil. Astrid Friis, dr. phil. Albert Olsen, professor ved Aarhus universitet, dr. phil. Adam Afzelius, professor ved Oslos universitet, dr. phil. Halvdan Koht og professor ved Göteborgs Högskola, fil. dr. Curt Weibull. Dette udvalg afgav den 5. februar 1948 følgende indstilling til fakultetet:

»Som ansøgere til det ledige embede har meldt sig følgende: dr. phil. Aksel E. Christensen, mag. art. John Danstrup, dr. phil. Albert Fabritius og dr. phil. Fridlev Skrubbeltrang.

Om dr. phil. Albert Fabritius skal udvalget udtale, at han har en i adskillige henseender værdifuld produktion, men da denne næsten udelukkende falder indenfor genealogi og personalhistorisk forskning, må det anses for at være et for spinkelt grundlag som kvalifikation til et professorat i almindelig historie.

Man er enig om, at den yngste af ansøgerne, mag. art. John Danstrup er en meget lovende ung historiker, hvis produktion lægger omfattende viden og videnskabelige evner for dagen. Særlig viser hans afhandlinger fra middelalderen kyndighed og forskerevne, og man har her hæftet sig ved afhandlingerne: »Reserches critiques sur Andronicos Ier«, »Esgruserhaandskriftet« og »Træk af den politiske Kamp 1131-82«. I betragtning af, at mag. Danstrup endnu ikke har haft lejlighed til at fuldføre et større videnskabeligt arbejde, kan vi ikke på det hidtil værende grundlag erklære ham for kompetent til et professorat.

Begge de sidste ansøgere, dr. phil. Aksel E. Christensen og dr. phil.

Fridlev Skrubbeltrang, er efter udvalgets opfattelse modne forskere med en så værdifuld videnskabelig produktion, at de må anses for kvalificerede til at beklæde et professorat i historie.

Dr. Skrubbeltrangs hovedværk »Husmand og Inderste« er et solidt og grundigt forskningsarbejde, som med stor sikkerhed udnytter et særdeles omfattende og til dels vanskeligt bearbejdeligt materiale, og som på afgørende punkter reviderer den tidligere opfattelse af den danske bondestands historie, selvom man nok kunne have ønsket, at han havde fået de store linier klarere og fastere frem. Af hans øvrige produktion indenfor landbrugshistorien skal man særligt fremhæve afhandlingerne »Kapitelstakst og Kirkekøb« og »Nogle Kilder til ældre dansk Landbrugsstatistik« som kritisk værdifulde undersøgelser. Herudover har han udfoldet et omfattende og værdifuldt populærvidenskabeligt forfatterskab. Medens hans videnskabelige produktion udelukkende falder indenfor landbrugshistorien, har han blandt sine populærvidenskabelige emner også behandlet den danske folkehøjskoles historie.

Dr. Christensens hovedarbejde ligger indenfor den økonomiske historie.

Indenfor handelshistorie (især: »Dutch Trade to the Baltic about 1600«) har han leveret flere arbejder, bygget på trykt og utrykt materiale fra danske og udenlandske arkiver. De behandler centrale problemer i handelens og skibsfartens historie, og han har udnyttet materialet med rigdom på synspunkter og givet værdifulde bidrag til diskussionen af sundtoldsregnskaberne og hollandsk handels og søfarts organisation og teknik i 16. og 17. århundrede. Hans oversigt over »Industriens Historie i Danmark indtil 1730« giver ligeledes gode bidrag til den økonomiske udvikling. Hans videnskabelige produktion strækker sig også til andre områder. Hans studier over »Danmarks befolkning og bebyggelse i middelalderen« er under hensyn til det spinkle materiale udført med metodisk kritik. Hans arbejde om »Kongemagt og Aristokrati« i middelalderen har mange svage punkter, men indeholder alligevel mange selvstændige synspunkter og er derfor et interessant bidrag til diskussionen om de vanskelige problemer, der knytter sig til dette emne.

Af hensyn til, at dr. Christensen på forskellige områder har dokumenteret sine videnskabelige evner, har et flertal (Afzelius, Koht, Weibull) ment at burde give ham fortrinnet, mens et mindretal (Friis, Olsen) af hensyn til dr. Skrubbeltrangs skarpsindige forskning har anset ham for den bedst kvalificerede.

På grund af det stærkt begrænsede område, indenfor hvilket dr. Skrubbeltrangs forskning hidtil har holdt sig, skal udvalget indstille til fakultetet at tage under overvejelse at foranstalte en konkurrence mellem de to ansøgere omfattende to forelæsninger, een over bundet

og een over frit emne, af hvilke den bundne skal ligge udenfor de områder, ansøgerne har behandlet i deres produktion.»

Udvalgets indstilling blev i overensstemmelse med § 4, stk. 2, i den fornævnte kgl. anordning af 15. maj 1932 tilstillet ansøgerne, af hvilke universitetsadjunkt, dr. phil. Aksel E. Christensen og dr. Fridlev Skrubbeltang indsendte svarskrivelser.

Fakultetet indstillede herefter i skrivelse af 24. februar 1948, at det ledige professorat i historie besattes med universitetsadjunkt, dr. phil. Aksel E. Christensen.

Efter at fakultetets indstilling med Konsistoriums tilslutning under 28. februar 1948 var blevet indsendt til ministeriet, fandt der nogle skriftlige og mundtlige forhandlinger sted mellem ministeriet og universitetet angående den nærmere forståelse af det fagkyndige udvalgs konklusioner og sagens behandling i fakultetet. Herefter blev ved kgl. resolution af 13. april 1948 universitetsadjunkt, dr. phil. Aksel E. Christensen udnævnt til professor i historie ved Københavns universitet fra den 1. april 1948 at regne.

j. Oprettelse af et lektorat i klassisk filologi og mag. art. J. A. Bundgaards beskikkelse som lektor

(j. nr. 285/47).

Under 17. marts 1947 indgav professorerne i klassisk filologi, dr. phil. Hartvig Frisch og dr. phil. Carsten Høeg følgende andragende til det filosofiske fakultet:

»Det forskningsområde og den undervisningsbyrde der henhører under faget klassisk filologi ved vort universitet er af en sådan størrelse og betydning, at det må anses for uforsvarligt at der kun findes to professorater og et lektorat i faget.

I øjeblikket er der een lektor, der skal give undervisning både i græsk og latinsk stil (på alle stadier, lige fra begyndelsen til afslutningen) og gennemgå en latinsk prosatekst for begyndere hvert efterårssemester. Allerede dette er en stor byrde at lægge på een mand, og hertil kommer at undervisningen i latin og græsk bør udvides i den nærmeste fremtid af flere forskellige grunde.

Ved den nye ordning af skoleembedseksamen, hvis gennemførelse ventes i den nærmeste fremtid, er der indført den regel, at deltagelse i universitetets undervisning i græsk og latinsk stil under visse betingelser kan fritage for indstilling til eksamen i disse discipliner. Det er klart, at denne regel vil medføre, at der i videst mulig udstrækning må gives de studerende mulighed for at deltage i disse kurser på det mest belejlige stadium af deres studium, og at holdene må være så små, at lektoren kan få nøje kendskab til hver enkelt deltagers standpunkt. Ved den nye ordning er der også givet anvisning på, at nysprog-

lige studenter, der vælger græsk kultur som bifag, skal befæste og udvide deres kundskaber i latin gennem deltagelse i universitetsundervisningen. Dette vil medføre, at der bliver forøget behov for undervisning for begyndere i læsning af latinsk prosa og poesi. Og endelig bør det bemærkes, at der ved indførelsen (i 1929) af faget »Græsk Kultur« egentlig skabtes et forøget behov for undervisning, som det har været meget vanskeligt for de klassiske professorer at tilfredsstille fuldtud. Ved den nu foreslåede ordning er dette fag opretholdt, men kravene til sproglige kundskaber er betydelig udvidede. Det vil derfor nu være uomgængelig nødvendigt at få en fast ordning, der sikrer den fornødne undervisning (på begynderstadiet) i læsning af græsk prosa og poesi, der hidtil udelukkende har påhvilet professorerne i klassisk filologi; en sådan undervisning vil også være til stor nytte for de studerende, der har klassisk arkæologi som fag.

Vi mener, at den eneste rigtige udvej af disse vanskeligheder er oprettelsen af endnu et lektorat i klassisk filologi.

Vi ønsker også at fremhæve, at oprettelsen af en sådan stilling vil betyde en hårdt påkrævet forøgelse af antallet af stillinger, der med nogen ret kan betragtes som uddannelsesstillinger for videnskabeligt arbejdende klassiske filologer. Det ene lektorat, der nu eksisterer, kan visse lig ikke siges at dække behovet. Vi gør opmærksom på, at professorerne i nyere sprog til hjælp ved undervisningen i praktisk sprogfærdighed har mindst een indfødt lektor for hvert sprog og desuden adskillige undervisningsassistenter. Da der i vort fag er tale både om latin og græsk, er det ikke for meget om der findes to lektorer i klassisk filologi, svarende til de indfødte lektorer for de nyere sprog. Da på den anden side undervisningen i praktisk sprogfærdighed i følge sagens natur har en helt anden karakter i de døde sprog end i de levende, er det for vore fag rimeligt at henlægge den del af undervisningen, der i de levende sprog varetages af undervisningsassistenter, til lektorerne. Derfor agter vi ikke at foreslå nogen ændring i det forhold, at der ikke findes undervisningsassistenter i klassisk filologi.

Udfra disse betragtninger tillader vi os da at stille forslag om, at der snarest muligt oprettes endnu et lektorat i klassisk filologi. Det er muligt, at det vil vise sig hensigtsmæssigt at fordele arbejdet mellem de to lektorer på den måde, at der (i praksis) bliver een lektor i latin og een i græsk. Men vi mener at det, i hvert fald foreløbigt, vil være hensigtsmæssigt ikke på forhånd at lægge rammerne fastere end nødvendigt, og at det derfor er bedst at opretholde betegnelsen »klassisk filologi« også for lektorerne.

Forslaget blev under 30. oktober 1947 indsendt til ministeriet med universitetets tilslutning til gennemførelse på finansloven for finansåret 1948–49. Herefter blev der på finansloven for 1948–49, jfr. rigsdagstidende for 1947–48, tillæg B, spalte 116–17, under universitetets

konto 4, Honorarer m. v., optaget en bevilling på 3900 kr. årlig + midlertidig tillæg til oprettelse af et lektorat i klassisk filologi.

Efter indstilling fra universitetet beskikkede ministeriet herefter under 14. juli 1948 mag. art. J. A. Bundgaard som lektor i klassisk filologi ved Københavns universitet for et tidsrum af 3 år fra den 1. juli 1948 at regne.

k. *Oprettelse af et lektorat i mineralogi og geologi og amanuensis, mag. scient. Hans Clausens beskikkelse som lektor*

(j. nr. 13 d/46).

Under 11. februar 1946 indsendte bestyreren af universitetets mineralogiske og geologiske museum, professor, dr. phil. A. Noe-Nygaard med anbefaling fra det matematisk-naturvidenskabelige fakultet et andragende til ministeriet, som bl. a. gik ud på oprettelse af et lektorat i mineralogi og geologi. Som begrundelse anførtes, at professorerne Noe-Nygaard og Rosenkrantz, der hver især varetog ca. $\frac{1}{3}$ af universitetsundervisningen, på grund af deres arbejde for de grønlandske geologiske undersøgelser i nogle år ville være forhindrede i at give den dem ellers påhvilende undervisning, hvorfor professor Noe-Nygaard ansøgte om oprettelse af et lektorat i mineralogi og geologi, der burde lønnes med 3600 kr. til bestridelse af den del af den propædeutiske undervisning, der ville blive berørt.

Under 9. juli 1946 afgav universitetets kurator følgende udtalelse til ministeriet:

»Nærværende embede er ikke nærmere bekendt med det samarbejde, der er etableret mellem institutionen »Grønlands geologiske Undersøgelser« og lærerne ved universitetets mineralogiske og geologiske museum, men man er klar over, at det mineralogisk-geologiske arbejde i Grønland vil lægge et sådant beslag på professorerne Noe-Nygaard og Rosenkrantz, at disse ikke samtidig kan overkomme deres normale undervisningsarbejde, og at en medhjælp hertil derfor er nødvendig.

Da det imidlertid ikke drejer sig om en varig ordning, finder man – i overensstemmelse med universitetets rektor – det ikke påkrævet at oprette et lektorat til supplerung af undervisningsarbejdet, men må finde det mere stemmende med forholdene, at der midlertidigt for ét eller flere år stilles et passende beløb til rådighed til undervisningshjælp i det omfang, professorerne Noe-Nygaard og Rosenkrantz som følge af deres arbejde for »Grønlands geologiske Undersøgelser« ikke er i stand til at varetage deres normale undervisningsarbejde.«

Foranlediget heraf meddelte ministeriet under 31. juli 1946 kurator, at man ikke så sig i stand til at foretage videre i sagen, før man havde modtaget en nærmere indstilling om størrelsen af det medhjælpsbeløb,

der foreløbig for f. å. 1946–47 søgtes stillet til rådighed som en ekstraordinær bevilling, for at den ønskede ordning kunne komme i stand. Samtidig udbad man sig en nærmere redegørelse for det i sagen berørte samarbejde mellem institutionen »Grønlands geologiske undersøgelser« og lærerne ved universitetets mineralogiske og geologiske museum.

Under 18. december 1946 afgav universitetets rektor og kurator en fornyet indstilling om oprettelse af et lektorat i mineralogi og geologi på finansloven 1947–48 med et årligt honorar på 3600 kr., idet man vedlagde en fra professor A. Noe-Nygaard indhentet nærmere redegørelse af 17. oktober 1946 til hvilken såvel det matematisk-naturvidenskabelige fakultet som universitetets rektor havde sluttet sig, hvori oprettelsen af et lektorat i mineralogi og geologi fastholdtes med følgende motivering:

»Med den stærkt forøgede tilgang på hovedfagsstuderende og magisterkonferensstuderende, som de sidste år har bragt, er det nødvendigt, at professorerne befries for en del af den propædeutiske undervisning for at kunne varetage den videregående – ganske uanset det ovenfor omtalte grønlandsarbejde; der vil således ikke blive tale om en tidsbegrænset funktion, hvilket måske kunne udledes af ansøgningen. At universitetets geologiundervisning i forvejen med de bestående lærerkræfter er hårdt belastet ses bl. a. deraf, at professoren i geologi ved den polytekniske læreanstalt må bære ca. $\frac{1}{3}$ af den. Med henblik på grønlandsarbejdet gør det forhold sig gældende, at den søgte lektor i givet fald må kunne påtage sig at eksaminere til skoleembedseksamen for én af professorerne. Hvad det i praksis ville have betydet i år fremgår af følgende. Jeg måtte på grund af eksamen, der faldt en lille uge senere, renoncere på tilbud om at flyve til Grønland (på 2 dage), og var derefter 4 uger om pr. skib at nå arbejdspladsen i Grønland; dette er spild af kvalificeret arbejdskraft«.

Ministeriet meddelte imidlertid under 21. januar 1947, at man ikke på det foreliggende grundlag så sig i stand til at søge et sådant lektorat oprettet fra 1. april 1947. Efter yderligere brevveksling i sagen afgav universitetets kurator under 30. oktober 1947 indstilling om, at der ved et dertil sigtende ændringsforslag til finansloven 1948–49 søgtes bevilget 3900 kr. til aflønning af en lektor i mineralogi og geologi.

På finansloven for 1948–49, jfr. rigsdagstidende for 1947–48, tillæg B, spalte 116–17, under universitetets konto 4, Honorarer m. v., optoges en bevilling på 3900 kr. årligt + midlertidigt tillæg til oprettelse af et lektorat i mineralogi og geologi.

Under 10. juli 1948 beskikkede ministeriet efter indstilling fra universitetet amanuensis af 1. grad ved universitetet, mag. scient. Hans Clausen som lektor i mineralogi og geologi ved universitetet for et tidsrum af 3 år fra den 1. april 1948 at regne.

1. *Oprettelse af et professorat i almindelig zoologi og rektor, dr. phil.
Holger Valdemar Brøndsteds udnævnelse til professor*

(j. nr. 186/46).

Efter professor i sammenlignende anatomi, dr. phil. C. M. Steenbergs død 1. februar 1946 fremsatte det matematisk-naturvidenskabelige fakultet under 9. maj 1946 følgende forslag til en fremtidig ordning af undervisningen indenfor de discipliner, som afdøde professor C. M. Steenberg havde det undervisningsmæssige ansvar for:

»Prof. C. M. Steenberg havde under sit embede undervisningen i følgende discipliner: 1) sml. anatomi for konferensstuderende i zoologi, 2) pattedyrenes, særlig menneskets morfologi for studerende til skoleembedseksamen i naturhistorie og geografi, 3) undervisningen i mikroskopisk teknik for magisterkonferensstuderende i zoologi, 4) undervisningen i histologi og embryologi såvel for magisterkonferensstuderende i zoologi som for skoleembedseksamensstuderende i naturhistorie og geografi, 5) undervisningen i anatomi såvel hoved- som bifag for gymnasistuderende. Alle de pågældende discipliner er obligatoriske for de pågældende eksaminer og konferenser, og der fordres ved de pågældende eksaminer, at de studerende skal have gennemgået obligatoriske kurser indenfor de pågældende områder. Der er således tale om et undervisningsstof, som de gældende anordninger og bekendtgørelser for konferenser og embedseksamen forudsætter gennemgået. Den pågældende undervisning må derfor fortsættes indenfor alle de ovennævnte discipliner. Hertil kommer, at den skete udvikling indenfor biologien, navnlig den stigende betydning, man må tillægge den eksperimentelle arvelighedslære og den eksperimentelle embryologi, gør det påkrævet, at fakultetets undervisning til magisterkonferenser i zoologi og til skoleembedseksamen udvides, navnlig ved undervisning i cytologi. Hvis fakultetets undervisning på dette punkt ikke i fremtiden skal stå tilbage for undervisningen andetsteds, vil det altså være nødvendigt ved en fremtidig nyordning af den ovennævnte undervisning, at denne udover de ovennævnte discipliner tillige udvides med undervisning i cytologi, evt. også eksperimentel embryologi. Endelig skal man pege på, at professor zoologi er ganske overordentlig overbebyrdet med administrations- og undervisningsarbejde, således at det vil være meget ønskeligt, om man kunne benytte denne anledning til at frigøre dette embede for noget af dets undervisningsbyrde. Dette ville kunne ske ved, at undervisningen i morfologi overhovedet overføres fra professoratet i zoologi til den universitetslærer, hvem undervisningen i sml. anatomi påhviler. Dette ville navnlig indebære, at de zootomiske øvelser, der hidtil har hørt under professoratet i zoologi overføres til den anatomiske lærestol.

Allerede omfanget af den undervisning, prof. Steenberg bestred, var

så betydelig, at man i virkeligheden ikke med rimelighed kan forlange den gennemført af en enkelt universitetslærer. Kommer dertil de udvidelser, som biologiens udvikling i de sidste årtier har nødvendiggjort, samt den ovennævnte overflytning af en del af professor zoologias undervisningsområde til det anatomiske professorat, vil det være indlysende, at man ikke fremtidig vil kunne tænke sig denne omfattende undervisning i forbindelse med bestyrelsen af to instituter overdraget en enkelt lærer.

Oprindeligt var da også de discipliner, i hvilke prof. Steenberg underviste, fordelt på to lærere. Allerede fra forrige århundrede har universitetet haft en særlig docent i histologi og embryologi og et særligt laboratorium for disse fag. Dette embede indehavdes sidst (indtil 1934) af afdøde docent R. H. Stamm. I 1923 oprettedes et lektorat i sml. anatomi, som i 1929 omdannedes til et professorat samtidig med, at der oprettedes et laboratorium for sml. anatomi. Ved docent Stamms død i 1934 anmodede fakultetet prof. Steenberg om også at overtage den under docenturet i histologi og embryologi hørende undervisning samt bestyrelsen af laboratoriet for histologi og embryologi. Når fakultetet i 1934 fandt denne ordning ikke blot forsvarlig, men ønskelig, skyldtes det to forhold. Først og fremmest at prof. Steenberg, som igennem 20 år havde været ansat ved laboratoriet for histologi og embryologi og undervist i disse fag, var i det sjældne tilfælde at forene udmærkede kvalifikationer såvel indenfor histologi og embryologi som indenfor anatomi, i hvilke fag han allerede da var professor. Hertil kom endvidere, at man på daværende tidspunkt ikke havde nogen egnet efterfølger efter docent Stamm. Den ordning, som blev truffet i 1934, var imidlertid en ordning, der var knyttet til prof. Steenbergs person, og som alene af den grund ikke vil kunne fortsættes efter hans afgang. Man har da også stadig bevaret de to laboratorier som i hovedsagen adskilte instituter med blot en fælles bestyrer.

Situationen i dag er da denne, at der forefindes to universitetsinstituter, ved hvilke der er ansat et personale af tjenestemænd, og som altså nødvendigvis må have bestyrere, samt endvidere et stort undervisningsområde, der indgår som obligatoriske discipliner ved fakultetets embedseksaminer og magisterkonferenser, et område, som oven i købet nødvendigvis må udvides, hvis fakultetets undervisning skal være på højde med biologiens udvikling. Det vil være ganske udelukket at overdrage dette store undervisningsområde til en enkelt universitetslærer, lige så lidt, som der vil være mulighed for at fordele det helt eller delvis på andre af faggruppens lærere. Konsekvensen heraf må blive, at der må søges oprettet to lærerposter, som så naturligt vil kunne påtage sig bestyrelsen henholdsvis af institutet for histologi og embryologi og institutet for sml. anatomi.

Man skal derfor indstille, at det ekstraordinære professorat i sml.

anatomi, som prof. Steenberg bestred, søges genoprettet som et ordinært professorat i sml. anatomi, og at dette professorat overtager undervisningen i morfologi, herunder de zootomiske øvelser for alle naturhistoriestuderende samt den specielle undervisning i sml. anatomi for de magisterkonferensstuderende i zoologi. Hvorvidt undervisningen i anatomi for gymnastikstuderende også vil kunne lægges ind under dette professorat, eller fortsat bør bestrides af en lektor, således som af fakultetet ved flere lejligheder indstillet, vil afhænge af, hvorledes embedet besættes. Dels vil undervisningen i anatomi for gymnastikstuderende forudsætte særlige kvalifikationer, dels har denne undervisning de facto i 12 år været besørget af dr. phil. H. Volsøe, for hvem fakultetet søger et lektorhonorar. Da dr. Volsøe besidder disse særlige kvalifikationer og igennem denne årrække har gennemført undervisningen i anatomi for de gymnastikstuderende til fakultetets tilfredshed, vil man ifølge sagens natur ikke nu ved en omordning kunne fratage ham denne undervisning.

Endvidere skal man indstille, at det i 1934 nedlagte docentur i histologi og embryologi genoprettes som et ordinært professorat i alm. zoologi, og at dette professorats undervisningsområde bliver cytologi, histologi og mikroskopisk teknik, embryologi samt øvrige dele af den alm. zoologi, f. eks. descendensteori o. l. (også herved vil der kunne opnås nogen aflastning af professor zoologiæ).«

Efter at fakultetets indstilling under 21. februar 1947 var blevet indsendt med rektors og kurators tilslutning, blev der på normeringsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1946-47, tillæg A, spalte 3543-44, oprettet et professorat i almindelig zoologi, mens det af professor C. M. Steenberg beklædte embede som professor extraordinarius i sammenlignende anatomi kun normeredes som et ordinært docentur.

Om omdannelsen af dette docentur til et ordinært professorat og besættelsen heraf vil blive givet meddelelse i et senere hefte af årbogen.

Under 3. maj 1947 afgav fakultetet i henhold til bestemmelsen i § 1 i kgl. anordning af 15. maj 1932 om regler for ansættelse af professorer ved Københavns universitet eenstemmigt indstilling om, at embedet som professor i almindelig zoologi søgtes besat ved kaldelse af professor ved Den kgl. veterinær- og landbohøjskole, dr. phil. Mathias Thomsen. Efter at sagen havde været behandlet i Konsistoriums forretningsudvalgs møde den 5. maj 1947, forespurgte universitetets rektor under 8. maj 1947 professor, dr. phil. Math. Thomsen, om han var villig til at modtage kaldelsen. Ved skrivelse af 3. juni 1947 til rektor meddelte professor Thomsen imidlertid, at han ikke så sig i stand hertil.

Fakultetet indstillede herefter, i henhold til ovennævnte kgl. anordning af 15. maj 1932 § 2, at embedet som professor i almindelig zoologi blev opslået ledigt. Efter at dette var sket, blev under 31.

oktober 1947 de indkomne 8 ansøgninger, nemlig fra rektor, dr. phil. Holger Brøndsted, dr. phil. Paul Holst Christensen, dr. phil. P. Heegaard, dr. phil. Axel Marius Hemmingsen, dr. phil. Henning Lemche, dr. phil. Anker Nielsen, docent Esko Suomalainen, Helsingfors, og dr. phil. Erik Zeuthen, af ministeriet tilstillet universitetet til erklæring.

Til at bedømme de indkomne ansøgninger nedsatte det matematisk-naturvidenskabelige fakultet i henhold til § 3 i kgl. anordning af 15. maj 1932 et udvalg bestående af professor, dr. phil. R. Spärck, professor, dr. phil. Kaj Berg, professor ved Den kgl. veterinær- og landbohøjskole, dr. phil. Mathias Thomsen, professor ved Lunds universitet, fil. dr. Bertil Hanström og professor ved Uppsala universitet, fil. dr. S. O. Hörstadius. Dette udvalg afgav den 13. april 1948 følgende indstilling til fakultetet:

»Undertegnede, hvem det matematisk-naturvidenskabelige fakultet har anmodet om at afgive en udtalelse om de indkomne ansøgninger til det ledige professorat i almindelig zoologi, skal i den anledning fremsætte følgende.

Der er indkommet 8 ansøgninger, nemlig fra rektor, dr. phil. H. V. Brøndsted, amanuensis, dr. phil. P. Holst Christensen, dr. phil. Axel M. Hemmingsen, amanuensis ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, dr. phil. H. Lemche, dr. phil. Poul Heegaard, amanuensis, dr. phil. Anker Nielsen, docent ved Helsingfors universitet Esko Suomalainen og universitetsadjunkt, dr. phil. Erik Zeuthen.

Inden vi går over til en nærmere gennemgang af ansøgerne, skal vi indledningsvis understrege, at professoratets forsknings- og undervisningsområde i første linie er cytologi, histologi med mikroskopisk teknik, embryologi samt enkelte andre almindelige zoologiske Discipliner, f. eks. descendensteorien, og at vi ved bedømmelsen af ansøgernes kvalifikationer har lagt dette synspunkt til grund.

Om de enkelte ansøgers kvalifikationer skal vi udtale:

Rektor, dr. *Holger Brøndsted* er født 1893, blev mag. sc. i zoologi 1917, dr. phil. 1937. Han har 1917–20 været assistent hos professor Boas på den kgl. veterinær- og landbohøjskole og siden 1920 været knyttet til Birkerød statsskole som adjunkt og lektor, fra 1941 som rektor. Som Rockefeller-Stipendiat har han arbejdet 1½ år på professor Runnströms laboratorium ved Stockholms högskola. I 1940 havde Rockefeller Foundation stillet de fornødne midler til rådighed for et lektorat i eksperimentel morfologi til ham ved Københavns universitet, men på grund af krigsforholdene blev denne plan ikke udført. Ansøgeren har i 1937 holdt en række forelæsninger som privatdocent over formdannelsesfysiologi.

Dr. Brøndsteds produktion omfatter 36 offentliggjorte arbejder samt et manuskript. Den første del af produktionen (1914–34) omhandler ho-

vedsagelig systematiske bearbejdelser af samlinger af marine sponcier. I 12 afhandlinger (350 sider, med beskrivelser af mange nye arter) beskrives og bestemmes materiale, ikke alene fra danske samlinger og ekspeditioner, men også materiale fra udlandet, som var overdraget ham til bearbejdelse. I de første arbejder indskrænker behandlingen sig i det væsentlige til beskrivelse, men i de senere optages også zoogeografiske spørgsmål til diskussion. Dr. Brøndsted indskrænkede sig imidlertid ikke til systematiske arbejder alene, men begyndte at beskæftige sig med andre problemer, som efterhånden har ført ham over i helt andre forskningsretninger. I et lille arbejde fra 1929 behandler han spongiernes betydning for diskussionen om Wegeners kontinentforskydningsteori; i et andet arbejde fra 1929 behandles svampespiklernes størrelse biometrisk med henblik på vækstforholdene, og det bekræftes, at væksten foregår på overfladen. I et lille arbejde fra 1930 behandles udviklingen af en vis type af spikler hos svampen *halicnomia*.

Det er dog først i disputatsen fra 1936, at ansøgeren tager mere dybtgående problemer op til behandling. Et af disse er spørgsmålet, om celler ved regeneration kan dedifferentieres, d. v. s. falde tilbage til en oprindeligere så at sige embryonal form og ved genopbygningen få en anden funktion og deltage i dannelsen af et andet væv end tidligere. For ferskvandssvampen *spongilla lacustris* anvendte dr. Brøndsted følgende metode: det er tidligere kendt, at en sådan svamp kan presses gennem gaze og de derved frigjorte celler bagefter forene sig til en ny svamp. Dr. Brøndsted påviser nu forskellen mellem cellyperne og konstaterer, at hver celletype i den nye svamp får samme funktion som før. Positiv cytotaxis forekommer ikke, således som man måske kunne vente, derimod muligvis negativ. Et andet vigtigt problem er karakteren af svampens »grundsubstans«, hidtil oftest anset som en afsondret ikke levende substans. Dr. Brøndsted finder, at den er et levende ektoplasma, da bevægelser kan iagttages i det, og da der er fri kommunikation mellem dette og cellernes endoplasma, idet cellegrænserne kan forsvinde og gendannes. I den hensigt at undersøge den restituerede svamps udbredelse på underlaget har Brøndsted foretaget studier af de såkaldte *Gemmulae*'s spiring. Udbredelsen viser sig at være en aktiv proces af cellerne, sammenknyttet med oxydation. Visse joners indflydelse på denne proces er undersøgt, Li nedsætter oxydation og hermed *Gemmulae*'s udfladning, hvilket også K gør, medens Ca fremmer den. Også jonernes virkninger i andre henseender har været genstand for undersøgelser. Et senere arbejde fra 1943 indeholder en forbedret analyse af *Gemmulae*'s formdannelse. Gennem forsøg med forskelligt underlag og forskelligt formede stykker vises, at formen betinges af en kamp mellem to kræfter: systemets overfladespænding, der stræber mod afrunding og randcellernes udbredelsestendens.

Selv om der utvivlsomt kan rejses nogen kritik navnlig mod det histologiske i disse arbejder, bringer de dog adskilligt værdifuldt nyt til belysning af de nævnte regenerationsprocesser.

Den anden hovedlinie i dr. Brøndsted's eksperimentelle forskning er hans regenerationsstudier over planarier. I tilslutning til Childs gradienthypotese prøver Brøndsted i et arbejde fra 1937 med negativt resultat ved hjælp af methylenblåt, om nogen oxydationsproces kan påvises hos *dendrocoeleum*. Ansøgeren har udarbejdet en selvstændig metode til bedøvelse og transplantation, og denne har bl. a. givet ham en række interessante resultater, som foreligger i en del afhandlinger fra 1939–46, ialt 5. Der stilles i disse afhandlinger en række spørgsmål, og der vises stor opfindsomhed i metodisk henseende ved besvarelsen. Et hovede transplanteret til bagkanten af et stykke af kroppens midte hindrer ikke regeneration af et nyt hovede fra forkanten, det overflyttede hovede har altså ikke virket som en organisator. For *bdellocephala*'s vedkommende foreligger en række forsøg vedrørende regeneration af såvel hovede som bagende. I bagenden kan dannelse af et hovede ikke induceres, men et kort stykke af den forreste del af kroppen kan danne hovede på forkanten af et bagendestykke, hvorved hovedets polaritet rettede sig efter det største stykke. En bagende placeret i stedet for et hovede forhindrer regeneration af hovedet. Transplanteres et hovede ved siden af denne bagende, overtager det ikke rollen som dyrets hovede, og hvis bagendestykket i forenden derefter skæres bort, regenererer et nyt hovede. En række forskellige forsøgsserier viser, at hvis et transplanteret hovede ikke passer direkte til kroppen, opnås harmonisk tilslutning ikke gennem forandring af dyrets væv, men gennem nydannelse af mellemliggende partier. Et fælles hovede dannes af forenden på to sammensmeltede dyr, et over-talligt fremadrettet hovede dannes fra forkanten af et vindu, udskåret tværs igennem kroppens forreste del. Evnen til at danne hovede aftager ikke alene forfra-bagtil men også ud mod siderne. Evnen til at danne øjne hos *polycelis* studeredes kvantitativt og påvises at være stærkest i forkroppens for- og sidepartier. De nævnte forsøg samt andre med Extirpation af forskellige dele af forkroppen giver dr. Brøndsted anledning til at diskutere regenerationens mekanisme, samspillet mellem organiserende og hæmmende virkninger, og til først og fremmest at fremsætte tanken om et »højdepunkt«, gennem hvis dominans fremkomsten af dobbeltdannelser ved regeneration forhindres. LiCl , som har så stærk virkning på visse dyregrupperes æg og larver, har ringe indflydelse på planarier.

I et lille arbejde, der foreligger i manuskript, påviser ansøgeren, at der ikke er nogen korrelation mellem æggets akse og æggets fastheftning i ovariet hos den butsnudede frø.

Foruden den nævnte videnskabelige produktion har dr. Brøndsted

skrevet en del populærvidenskabelige arbejder og sammenfattende fremstillinger, af hvilke navnlig skal fremhæves en »biologi« i Haases håndbøger for 1928; »Cellen og dens Liv« fra 1939; afsnittet om embryologi i »Videnskaben af i Dag« 1944 samt en kritisk gennemgang fra 1945 af Needhams bog: »Biochemistry and Morphogenesis«. Disse arbejder viser ansøgerens alsidige orientering og pædagogiske evner.

Det skal endelig fremhæves, at ansøgeren har skrevet et enkelt anatomisk arbejde om ansigtsmuskulaturen hos sæler. Det skal også understreges, at dr. Brøndsted har gennemført sit videnskabelige arbejde samtidig med en omfattende gerning ved gymnasieskolen, ligesom han helt selvstændigt er kommet ind på de forskellige forskningsområder, og man må fra udvalgets side særlig fremhæve denne ansøger på grund af hans alsidighed og selvstændighed, hvilket formentlig opvejer betænkelighederne ved hans alder. Både hans senere arbejder vedrørende svampe og hans planariearbejder viser hans evne til at se problemer og angribe disse på fortjenstfuld måde. I disputatsen kunne man måske have ønsket en dybere indtrængen i visse problemer og ikke mindst en bedre behandling af den histologiske side, og i planariearbejderne er måske grundlaget for nogle af slutningerne ret svagt. Man må dog værdsætte den måde, på hvilken dr. Brøndsted indenfor et allerede rigt bearbejdet område har fundet nye veje og derigennem er nået længere end forgængerne.

Dr. phil. *Paul Holst Christensen* er født 1903, tog magisterkonferens i zoologi 1928, har været assistent ved landbohøjskolens laboratorium for husdyrbrug 1928-29 og fra sidstnævnte år assistent, senere amanuensis ved universitetets histologisk-embryologiske institut. Dr. Holst Christensen har i denne lange periode haft et omfattende og tidsrøvende pligtarbejde på det nævnte institut, idet han to gange har måttet påtage sig et stort arbejde i anledning af institutets flytning. Han har siden docent Stamms død i 1934 i det væsentlige forestået undervisningen i histologi, og han har som privatdocent holdt forelæsninger over embryologi, ligesom han siden prof. Steenbergs død har varetaget undervisningen i histologi, embryologi og mikroskopisk teknik, han har i denne periode tillige eksamineret til embedseksamen. Han har en årrække undervist i fysiologi og zoologi ved faglærerkursus.

Dr. Holst Christensens produktion omfatter 13 offentliggjorte afhandlinger, samt et i manuskript indleveret arbejde. Hans hovedarbejde beskæftiger sig med embryologien hos sommerfuglen *orgyia antiqua*, som ansøgeren har fundet var et egnet materiale til sådanne undersøgelser. I et foreløbigt arbejde fra 1937 beskrives det overvintrende ægs ydre og indre bygning, og i den omfangsrige disputats fra 1942 gives der en rigt illustreret og meget detaljeret skildring af den første del af embryonaludviklingen. Han har ved denne under-

søgelse med betydelig teknisk færdighed kunnet gennemføre at tage ægget ud af den hårde skal. Den cytologisk-histologiske beskrivelse af ægget før, under og efter befrugtningen til og med dannelsen af embryonalhinderne og entomesodermen er særdeles indgående og smukt gennemført, men den giver ikke meget nyt af betydning. I en senere afhandling fra 1943 uddyber ansøgeren sin opfattelse af amnionserosadannelsen hos sommerfuglene. Dr. Holst Christensen forlader den gængse foldeteori og slutter sig i stedet for til Bobretzkys overskydningsteori, hvilket er et interessant resultat. Et smukt arbejde er undersøgelsen over den embryologiske udvikling hos flagermus, udført hos og øjensynligt inspireret af prof. Broman. Dr. Holst Christensens øvrige arbejder har mere perifer forbindelse med professoratets områder. I et arbejde fra 1943 gives en nøje beskrivelse af flørvingen *drepanopteryx phalaenoides*, idet ældre oplysninger bekræftes, beskyttelsesligheden fremhæves, og der meddeles nye iagttagelser om de voksnes føde. I et ældre arbejde, fra 1934, fremlægges der gode iagttagelser vedrørende en enlig gede-hams' redebygning, larvernes føde, vækst m. m., uden at der dog gives meget nyt. Ansøgerens allerførste afhandling om *corethra*-Larvens hydrostatiske mekanisme er et arbejde med smukke forsøg udført som elevarbejde hos prof. Krogh, men uklart i den teoretiske behandling. Endelig har ansøgeren forfattet nogle ganske små tekniske notitser og nogle populære artikler om insekter. I manuskript foreligger et arbejde om den postembryonale udvikling hos sommerfuglen *cochlidion limacoides*, i det væsentlige en beskrivelse af larvestadiernes ydre morfologi.

Dr. Holst Christensens produktion falder for de væsentlige arbejders vedkommende inden for professoratets rammer. Den udmærker sig ved smukke billeder og stor omhu i beskrivelsen, ofte med overdrevede detaillerede oplysninger, bl. a. om metodiken. Trods den udførlige fremstilling indeholder hans arbejder lidet nyt af principiel værdi på grund af forfatterens mangel på ideer og nye synspunkter.

Dr. phil. *P. Heegaard* er født d. 15. november 1908, dimitteret 1931, mag. scient. i zoologi 1939 samt dr. phil 1947. Han har i et år haft ansættelse ved University of Western Australia, hvor han har undervist i zoologi og ledet øvelser for de studerende. Iøvrigt har han været knyttet til Dansk Biologisk Station og i vekslende perioder som vikar haft ansættelse ved zoologisk museums 3. afdeling. Han har endvidere deltaget i et af Danas nordatlantiske togter, samt foretaget en del studiebesøg ved svenske og norske museer; endelig har han gentagne gange opholdt sig på Kristinebergs zoologiske station, navnlig for at studere krebsdyrenes larveudvikling.

Hans produktion omfatter 16 publicerede arbejder, hvortil kommer 3 ikke publicerede. Et enkelt af hans arbejder er et litterært oversigts-

arbejde over den skandinaviske reliktfæuna, et handler om den kvantitative sammensætning af bundfæunaen i Præstø fjord og et tredje giver oversigt over nyttefiskenes yngletider og mængden af æg i Kattegat og den nordlige del af bæltefarvandene. Bortset fra disse tre småarbejder, som ikke har nogen relation til det ledige professorats område, handler hele hans øvrige produktion om crustaceer, fortrinsvis om parasitiske copepoder. 10 af hans arbejder er descriptive, til dels beskrivelser af nye slægter eller arter af parasitiske copepoder. Det synes at være omhyggelige og gode beskrivelser, der vidner om forfatterens kendskab til det foreliggende emne, men de kan ifølge sagens natur ikke være i særlig grad kvalificerende til det ledige embede. Det samme gælder et oversigtsarbejde over Østgrønlands dekapode crustaceer.

Ud over disse i hovedsagen beskrivende arbejder, der ikke har givet anledning til teoretiske betragtninger, har ansøgeren beskæftiget sig med de parasitiske copepoders postembryonale udvikling samt med betragtninger over arthropodernes fylogeni. Hans hovedarbejde på dette område er disputatsen fra 1947: »Contribution to the Phylogeny of the Arthropods Copepoda«, tidligere er kommet et par mindre foreløbige meddelelser om dette emne. Dette arbejde indeholder beskrivelse af en lang række hidtil ukendte udviklingsstadier af en række parasitiske copepoder, og må for denne dels vedkommende betegnes som et godt arbejde, der ikke mindst viser forfatterens evne til at overvinde de tekniske vanskeligheder ved at gennemføre de pågældende parasitiske copepoders udvikling i akvarieforsøg. Den bringer meget nyt vedrørende dette emne; den behandler dog kun den postembryonale udvikling og kan ikke betragtes som et embryologisk arbejde, men må anses som en marinbiologisk-carcinologisk undersøgelse. I tilknytning til disse undersøgelser over de parasitiske copepoders larveudvikling og til de systematisk morfologiske undersøgelser over denne gruppe har ansøgeren fremsat flere meget omfattende teoretiske betragtninger vedrørende arthropodernes fylogeni. Denne side af ansøgerens arbejde har været genstand for ikke ringe kritik; uden her at gå nærmere ind på dette, skal det dog fremhæves, at de pågældende teoretiske sider af hans arbejder skæmmes af den kategoriske form, den ofte unødigt polemiske tone og en del uheldige lapsus. Man kan ikke frakende dr. Heegaard en betydelig interesse for disse fylogenetiske problemstillinger, men der kan dog ikke tillægges denne side af hans undersøgelser en sådan betydning, at det kan kvalificere ham til det foreliggende professorat.

Det samme gælder et i manuskript foreliggende arbejde om euphausiaceernes larveudvikling. Alt i alt mener vi at måtte udtale, at dr. Heegaards produktion i overvejende grad er systematisk-carcinologisk og marinbiologisk.

Dr. phil. *Axel Marius Hemmingsen* er født 1900, har taget magisterkonferens i zoologi med Endokrinologi som speciale 1924 og disputerede 1933 for den filosofiske doktorgrad. Han er videnskabelig medarbejder og rådgiver ved nordisk insulinlaboratorium, og tyngdepunktet af hans videnskabelige produktion falder indenfor endokrinologien. Her har han – i direkte tilslutning til sit arbejde ved insulinlaboratoriet – dels arbejdet med standardisering af insulin og med dette hormons virkninger, dels også indgående studeret det hunlige brunstfremkaldende hormons (oestrinets) virkninger samt binyrebarkens hormon. Løvrigt er han meget alsidigt indstillet og har også skrevet afhandlinger af entomologisk, ornithologisk, variationsstatistisk og biokemisk indhold. Dr. Hemmingsens produktion omfatter 30 offentliggjorte afhandlinger, hvoraf 12 i samarbejde med andre, hvortil kommer 5 upublicerede.

Hvad insulinet angår har dr. Hemmingsen prøvet dets aktivitet også på evertebrater (krebs, sommerfuglelarver) med visse positive, men også negative resultater (1924), mens virkningerne var betydeligt større hos fisk og frøer (1924, 1938). En række af særligt for insulinstandardiseringen meget vigtige afhandlinger (1926 a og b, 1928 a, b, 1933 c, d, e, 1937 c, 1938 g) beskæftiger sig med temperaturens indflydelse på sukkernedbrydningen og med forbedrede standardiseringsmetoder for insulinprøver på mus og kaniner, hvorved dødeligheden hos forsøgsdyrene reduceredes særdeles væsentligt ved at holde dem ved en konstant temperatur på 25° c. under og mellem forsøgene, og nøjagtigheden i forsøgsresultaterne forbedredes betydeligt. Methodikken er kommet til stor praktisk anvendelse og er optaget i internationale håndbøger.

Af stor almen betydning er også dr. Hemmingsens undersøgelser over de oestrogene substanser og deres virkninger (1933 a, b, 1937 a, b, d), blandt disse især det store arbejde »Studies on the oestrasproducing hormone oestrin« (154 s. 1933) og den samme år publicerede doktorafhandling »The standard metabolism of female rats before and after ovariectomy« på 103 sider. I disse arbejder, som behandler mus og rotter, opstiller forfatteren 12 på hunnens reaktioner grundede brunstgrader, og det viste sig, at kun de højeste af disse kunne anses som afgørende bevis for parringsberedskab (psykisk brunst).

Denne, de dertil knyttede vaginalhistologiske forandringer og den øgede muskelaktivitet kulminerede om natten. En kunstig ombytning af dag og nat resulterede i en fuldstændig 12-timers forskydning af alle disse for brunsten karakteristiske fænomener, hvorved det nye maksimum for muskelaktiviteten voksede dag for dag i overgangstiden, mens det gamle aftog. Denne omlægning af brunstaktiviteten fra nat til dag har praktisk betydning for sådanne forsøg, der tager sigte på en fremkaldelse af brunsttegn og for standardisering af brunstfremkaldende stoffer. Af både teoretisk og praktisk værdi er forfatterens

påvisning af, at de psykiske brunsttegn er tydeligere og pålideligere beviser på virkelig brunst end den for overvejende anvendte diagnose, som baseres på vaginalslimhindens histologiske tilstand.

Efter ovariektomi iagttoges stadig i de nærmeste dage både psykiske og histologiske brunsttegn, som udviste en tydelig afhængighed af det ovarielle stadium på det tidspunkt, da ekstirpationen foretoges. Herigennem kunne man beregne virkningstiden af den fra dyrets egne organer stammende normale hormonmængde. Hos rotter med transplanterede ovarier iagttoges en tendens til ombytning af den normale 4-døgn brunstrytme til en konstant brunst i forbindelse med forsvinden af Corpora lutea.

Hunner med bortopereret uterus viste normale brunstforeteelser. Hunner med ekstirperede ovarier udviste derimod efter nogle få dage ingen tegn på parringsvillighed, de vaginalhistologiske brunstforandringer og den til samme kompleks hørende rytmiske muskelaktivitet blev mindre udpræget for efterhånden at forsvinde. Alle tre grupper af brunstfænomener kunne atter fremkaldes ved injektioner af oestrin hver fjerde dag. Herved formindskedes reaktionstiden, og brunstgraden gik i vejret med øgede doser oestrin; den matematiske Sammenhæng mellem doseringen og reaktionen blev udarbejdet. Parringsberedskab fremkaldtes imidlertid ikke blot af follikularekstrakt, men også af oestrin fra gravide dyrs urin, samt af visse kemiske substanser, thealin og thealol, og af syntetiske oestrogene bensanthracener (1937 b).

I denne værdifulde række af afhandlinger meddeles endvidere, at hvis der overhovedet forekommer nogen forskel i standardstofskifte mellem ovarioektomerede og normale rotter, må denne være ubetydelig, samt at ingen bevislig korrelation kan påvises mellem standardstofskifte og brunstcyklus, efter at nødvendigt hensyn er taget til legemstemperaturen og legemsstørrelse (1933). Sluttelig har dr. Hemmingsen også udarbejdet en forbedret metode for standardisering af oestrin (1937 d).

I yderligere tre afhandlinger (1937 e, 1938 c, f) på det endokrinologiske område har dr. Hemmingsen leveret fortjenstfulde bidrag til forståelse af binyrebarkens hormonale betydning. Rotter, hvis binyre ekstirperedes, døde, og døden indtrådte hurtigst, når føden var kogsaltfri. Ved transplantation nåedes fuld kompensation hos begge køn med hensyn til tilvækst, reproduktion og spontan muskelaktivitet. I andre forsøg vistes, at adrenalektomerede dyr var betydeligt følsommere for insulin end normale.

Et arbejde af dr. Hemmingsen fra 1934 falder indenfor et helt andet område, idet det omfatter en statistisk analyse af forskellene i legemsstørrelse hos forskellige, men med hinanden beslægtede dyrearter. Forfatteren har her under anvendelse af matematik i betydeligt omfang undersøgt et meget omfattende materiale fra talrige dyregrupper og

måske på et enkelt punkt vedrørende systematiske forhold draget lidt vidtgående konklusioner. Men som et bevis på dr. Hemmingsens vidtstrakte interesser og evner er dog dette arbejde, som må regnes for at tilhøre den »Almindelige Zoologi«, af betydning. Disse hans vidtstrakte interesser fremgår også af hans entomologiske, ornithologiske og andre hovedsageligt faunistisk-biologiske feltstudier (1922, 1935, 1938 b, c, 1946 a, b, 1947 a, b). De af dem, som foreligger på tryk, er både særdeles læseværdige, enkelte må dog betegnes som værende af populærvidenskabeligt tilsnit, andre indeholder værdifulde iagttagelser fra naturen. I manuskript foreligger et meget stort arbejde på 474 sider (1947 b) om fuglelivet i det nordøstlige Kina, særligt fugletrækket over Peitaho. Det er et beundringsværdigt resultat af en flerårig tvungen udlændighed under krigen. Arbejdet indeholder et meget omfangsrigt materiale til belysning af fugletrækket, og de teoretiske resultater, som for tiden er ved at blive udarbejdet på dette grundlag, vil sandsynligvis blive værdifulde.

Dr. Hemmingsen har således vist mangesidige zoologiske interesser og har en særdeles fremragende endokrinologisk produktion. En del af hans arbejder på dette sidstnævnte område har en vis berøring med histologi – dr. Hemmingsen behersker åbenbart histologisk teknik. Men alle hans mere betydningsfulde arbejder, med undtagelse af det utrykte arbejde over fugletrækket i Nordkina og studier over variationen af arternes legemsstørrelse (1934), falder indenfor den rene fysiologi, og de oven for nævnte histologiske undersøgelser af f. eks. vaginalslimhinden er nærmest af rutinemæssig natur.

Dr. Hemmingsen har udført mange af sine undersøgelser i samarbejde med andre zoologer og medicinere, hvorved han i de fleste tilfælde sikkert har været den, som har taget initiativet og altså vist evne til at interessere og vejlede yngre forskere.

Dr. phil. *Henning Lemche* er født 1904, cand. mag. i naturhistorie og geografi 1927 og dr. phil. fra 1937. Fra 1928 har han været videnskabelig assistent ved den kgl. veterinær- og landbohøjskoles zoologiske laboratorium, hvor han i 1946 udnævntes til amanuensis I.

Denne stilling har givet ham lejlighed til at beskæftige sig med mange sider af zoologien, idet han har givet sig af med museumsarbejde, mikroskopisk teknik og anden sædvanlig laboratoriemetodik etc. Han har endvidere deltaget i undervisningen, dels ved demonstrationer af præparater, og siden 1942 ved afholdelse af en særlig forelæsningsrække over zoologi for landbrugs- og mejeribrugsstuderende med dertil hørende eksaminer. Hans zoologiske uddannelse må derfor siges at være særdeles fyldig og alsidig, ligesom han er fortrolig med undervisning.

Da Lemche foruden sit ret omfattende pligtarbejde som assistent og underviser af økonomiske grunde har måttet påtage sig et tids-

røvende ekstraarbejde i form af manuduktion o. a., er det i høj grad anerkendelsesværdigt og et vidnesbyrd om en usædvanlig arbejdskraft, at han alligevel har haft evne til en stor videnskabelig produktion. Hans publikationsliste omfatter 23 numre, hvortil kommer 3 endnu ikke publicerede.

Dr. Lemches arbejdsområde omfatter 2 dyregrupper: *opisthobrancher* og *insekter*. Vedrørende opisthobrancherne foreligger 6 udgivne afhandlinger, 1 i korrektur samt et endnu ikke fuldført manuskript. Disse afhandlinger er delvis bearbejdelser af ekspeditionsmateriale og er således af faunistisk-zoogeografisk-systematisk karakter, men også økologiske problemer behandles med fremsættelse af nye og værdifulde synspunkter. I det i korrektur foreliggende arbejde redegøres i første del for forfatterens interessante undersøgelser over larveskallerne i relation til økologi og systematik, medens anden del er en systematisk-nomenclatorisk revision af de nordatlantiske cephalaspide tectibrancher. Om end samtlige disse arbejder bærer præg af indgående undersøgelse og kritisk vurdering og til dels fremfører originale og frugtbare synspunkter, må de siges at falde udenfor det område, som det ledige professorat omfatter. Dette kan derimod ikke siges om det foreliggende manuskript, som er 2 kapitler af en undersøgelse over anatomi hos opisthobranchslægten *cylichna*, omfattende integumentet med dets talrige kirtler samt nervesystemet. Dette arbejde må karakteriseres som mikroskopisk anatomi og histologi og viser forfatterens kendskab til den hertil hørende teknik, ligesom det synes at være udført med stor grundighed og nøjagtighed.

Lemches entomologiske arbejder er dog i højere grad problemforskning og berører ret forskellige grene af zoologien, selv om objekterne er de samme, nemlig insektvingerne. Fire af disse arbejder er eksperimentelt-genetiske afhandlinger af mindre omfang (1931, 1933, 1943, 1944 a). To afhandlinger fra 1940 og 1942 vedrører insektvingernes morfologi og fylogeni og fremfører nye og værdifulde synspunkter og resultater sammen med mere problematiske hypoteser. Af stor interesse er således hans påvisning af to væsentlig forskellige grundtyper for udviklingen af insekternes vinger; den ene type repræsenteres af de uddøde palæodictyopterer og inden for nutidens insekter af odonaterne, medens de øvrige nutidige insektgrupper hører til den anden type. Dette medfører vigtige konsekvenser for insekternes systematik. Af principiel betydning er også Lemches kritik af det Comstock-Needhamske skema for insektvingernes ribbesystem, der almindeligt opfattes som en »urtype« for ribberne. Han påviser nemlig på overbevisende måde, at ribberne oprindelig har været til stede i ubestemt antal og forbundet netformet ved talrige tværribber, og han påpeger slående – men hidtil næppe fremhævede – overensstemmelser mellem ribberne på kakerlakkernes vinger og skulpturen på prothorax. 5

andre arbejder (1935, 1937, 1942 a, 1944 b og 1945 a) vedrører insektvingernes tegning, et arbejdsfelt som har tiltrukket mange forskere, men stadig frembyder fængslende, omend vanskelige problemer. Lemches metode er i disse arbejder udelukkende den sammenlignende morfologiske, men hans synspunkter er undergået betydelige svingninger, idet han fra en udpræget fylogenetisk indstilling går over til en mere formal komparativ-morfologisk, som dog tillige tager hensyn til udviklingsfysiologiske synspunkter. Hans oprindelige ensidige hævdelse af en tværbåndstegning, der betragtes som den fylogenetisk oprindelige, afløses efterhånden af påvisningen af 4-5 forskellige »tegninger«, som kan kombineres og overdække hinanden på uhyre varierende måde. Det taler vel nærmest til fordel for forfatteren, at han under arbejdet er kommet til en anden og formentlig rigtigere erkendelse af disse højst komplicerede forhold, men hans arbejder ville utvivlsomt have vundet i klarhed, om han i sin fremstilling i højere grad havde erkendt og præciseret dette. Der findes i disse afhandlinger positive resultater af betydelig interesse (således påvisningen af de 7 tværbånd hos de primitive insekter, analysen af ephestia-vingen o. a.); men en hel del af hans slutninger er næppe endeligt afklarede og bærer stadig et hypotetisk præg. Man kan måske karakterisere disse arbejder som et værdifuldt bidrag til diskussionen af et særdeles kompliceret problem.

Dr. Lemche er utvivlsomt en særdeles dygtig yngre forsker med udpræget blik for problemer, med alsidig orientering og med stor arbejdssevne, men måske også med en vis tilbøjelighed til spekulative konstruktioner og til skarp standpunkttagen. Han synes overvejende morfologisk indstillet, men har dog udført nogle eksperimentelle arbejder. En række af hans insektarbejder og det histologisk-anatomiske om *Cylichna* må siges at falde indenfor professoratets område; det samme gælder for hans populær-videnskabelige bog »Fra Molekule til Menneske«, der behandler descendensteorien fra moderne synspunkter.

Dr. phil. *Anker Nielsen* er født i 1907, har taget magisterkonferens i zoologi i 1934 og er dr. phil. fra 1942. Han har været ansat på nordisk insulinlaboratorium fra 1929-39 og er siden 1939 ansat som amanuensis ved Københavns universitets ferskvandsbiologiske laboratorium.

Dr. Anker Nielsens videnskabelige produktion ligger næsten udelukkende indenfor entomologiens område og behandler på dette felt især trichopterernes postembryonale udvikling og biologi. Han har herom skrevet flere store og særdeles grundige afhandlinger, som må anses for værdifulde bidrag til denne insektordens morfologi, fylogeni og økologi. Efter at han i 1935-37 havde publiceret 3 mindre afhandlinger om dette emne, udkom i 1942 hans disputats: »Über die Entwicklung und Biologie der Trichopteren mit besonderer Besichtigung der

Quelltrichopteren Himmerlands«, et arbejde på 375 sider med 25 tavler. Afhandlingen giver en nøje beskrivelse af en række trichopterers æg, larvestadier og pupper samt af larvernes og puppernes huse. Selvom den skriftlige fremstilling visse steder forekommer vel detaljeret, lettes tilegnelsen af stoffet meget ved de mange og instruktive, af forfatteren selv tegnede figurer. Nær til disputatsen slutter sig studiet af den rheophile vårfluelarve *oligoptectrum maculatum* (1943). I begge arbejder dokumenterer forfatteren sin evne til indgående morfologiske undersøgelser og til biologiske iagttagelser af dyrene i naturen.

De fylogenetiske forhold indenfor vårfluerne har dr. Nielsens særlige interesse og behandles bl. a. i et mindre arbejde fra 1943 over *beraeidaes* og *sericostomatinaes* stilling i systemet. Fylogenetiske resultater behandles ligeledes i det ca. 200 sider store arbejde, der for tiden er under trykning, om den særprægede familie *hydroptilidae*; dette arbejde indeholder iøvrigt værdifulde biologiske og morfologiske oplysninger. I afhandlingen om *Susås* trichopterer behandles disse dyrs udbredelse på biotoper af forskellig karakter.

Som manuskript er vedlagt en lille afhandling behandlende spørgsmålet, om den dorsoventrale affladning hos dyr fra rindende vand kan opfattes som en tilpasning til stor strømhastighed, og en anden om kildernes dyregeografi; selvom morfologi åbenbart er dr. Nielsens særlige interesse, vidner disse afhandlinger om, at han også har interesse for og forståelse af økologiske problemer.

Inden for sit entomologiske arbejdsområde er der ingen tvivl om, at dr. Anker Nielsen er en særdeles kyndig forsker; han må karakteriseres som en dygtig entomolog. Men hans studier, bortset fra de fylogenetiske resultater, har kun i underordnet grad tilknytning til de discipliner, som professoratet i almindelig zoologi skal omfatte.

Docent *Esko Suomalainen* er født i Helsingfors 1910, fil. kand. 1934, fil. mag. 1935, fil. lic. 1940 og docent i genetik ved universitetet i Helsingfors 1941.

Suomalainen er således finne og har efter de foreliggende oplysninger (i ansøgningspapirerne) gennemgået den regulære universitetsuddannelse i genetik, zoologi og botanik, ligesom han har været eksamineret i kemi og geografi til kandidateksamen. Hans licentiatgrad fra 1940 svarer fuldt ud til en dansk doktorgrad.

Han har endvidere oplyst, at han i kortere eller længere perioder har fungeret som assistent ved kurser i vertebratanatomi, mikroskopisk anatomi, embryologi og hydrobiologi ved Helsingfors' universitet, indtil han fik endelig ansættelse som assistent ved den genetiske institution (under prof. Harry Federley) i 1936; fra 1941 udnævntes han som nævnt til docent i genetik.

Udvalget beklager, at det kun har et ringe personligt kendskab til

ansøgeren, og selv om det efter det foreliggende ikke kan betvivles, at hans uddannelse indenfor zoologi og genetik er fuldt ud tilfredsstillende og alsidig, føler man sig alligevel på noget usikker grund, når det gælder bedømmelsen af denne ansøgers personlige egenskaber, omfanget af hans viden og interessefelt samt hans evner til at undervise; det kan nævnes, at Suomalainen har finsk som modersmål, men er i Stand til at skrive og tale svensk.

Ansøgerens publikationer omfatter 43 numre. Heraf er imidlertid de 13 affattet på finsk og er formentlig alle halv-populære oversigtsartikler o. l.

Desuden har han skrevet 14 mindre meddelelser, som væsentlig er af faunistisk-biologisk indhold; de drejer sig dels om fund af arter, dels om biologiske iagttagelser, og vedrører navnlig sommerfugle, men desuden fugle, phyllopoder og amphibier. I hovedsagen ligger dog disse meddelelser udenfor professoratets område, og vi skal derfor ikke gå nærmere ind på deres indhold.

Endvidere er ansøgeren sammen med afd. prof. Ekman medforfatter til 2 afhandlinger vedrørende teratologiske forhold hos katte (1934, 1937 c). Af større interesse er to genetiske arbejder over sommerfugle fra 1938 og 1942, om end de vel ikke bringer noget principielt nyt.

Den mest værdifulde del af ansøgerens produktion udgøres af hans arbejder om kromosomforhold hos forskellige insektgrupper. Vi må her i første række fremhæve de meget betydelige undersøgelser vedrørende kromosomerne hos parthenogenetiske snudebiller (1940 a, b, 1944 b, 1945 a, 1947 b).

Ansøgeren har i flere arbejder undersøgt en række parthenogenetiske arter og racer af disse biller og påvist, at de udviser polyploidi, idet de fleste er triploide, nogle tetraploide og en enkelt form pentaploid. Han finder, at der kun foregår en modningsdeling uden nogen reduktion af kromosomtallet. De undersøgte beslægtede, ikke-parthenogenetiske former er derimod diploide og har normale modningsdelinger. I visse tilfælde findes der inden for samme art en bisexual og een eller flere parthenogenetiske racer med forskelligt kromosomtal. Han godtgør endvidere, at parthenogenesen er en forudsætning for polyploidien og fremsætter forskellige hypoteser til at forklare polyploidiens fremkomst. Af stor interesse er også hans forsøg på at sætte udbredelsen af forskellige racer i relation til naturforholdene i Istiden, idet de bisexuelle racer af arter, som også omfatter partenogenetiske racer, synes at være knyttet til de alpeområder, der var isfri nunataker i würm-istiden. Han har her haft et forbillede i Seiler's undersøgelser over tilsvarende forhold hos en *solenobia*-art og har også kunnet støtte sig på faunistisk-systematiske arbejder af Else Jahn.

Disse cytologiske arbejder må betegnes som særdeles betydelige og har skaffet ham megen anerkendelse hos fagfæller i Amerika og Europa.

Til de omtalte kromosomarbejder slutter sig nogle mindre undersøgelser om cytologien hos andre parthenogenetiske insekter (bladlus, skjoldlus), som dog ikke – selvom de er værdifulde – bringer væsentlige nye resultater, men overvejende bekræfter tidligere undersøgelser.

I et større arbejde (1946 e) har ansøgeren foretaget en særdeles indgående undersøgelse af kromosomforholdene under udviklingen af de hanlige kønsceller hos blattider (kakerlakker). Dette arbejde er betydningsfuldt ved den nøjagtige analyse af tetradedannelsen og forekomsten af Chiasmata. Han viser sig heri fuldt fortrolig med de nyeste anskuelser vedrørende overkrydsninger og forbindelser mellem kromosomerne (chiasmata), og dette arbejde kan sidestilles med de bedste moderne undersøgelser af lignende art.

Docent Suomalainens cytologiske arbejder falder indenfor et centralt afsnit af det område, som det ledige professorat omfatter, nemlig kromosomcytologien. De er særdeles fortjenstfulde og har givet resultater af blivende værdi. Man kan måske fremhæve, at hans videnskabelige virksomhed er noget ensidig præget, men hans mindre meddelelser vidner dog om kendskab til også andre sider af zoologien.

Dr. phil. *Erik Zeuthen* er født d. 15. november 1914, mag. sc. i zoofysiologi 1939, dr. phil. 1947. Har tidligere taget 1. del af skoleembeds-eksamen omfattende fagene botanik og zoologi. Har studeret eksperimentel zoologi ved Stockholms Högskola og har iøvrigt arbejdet ved zoofysiologisk laboratorium og Carlsberglaboratoriet; er siden 1946 universitetsadjunkt.

Dr. Zeuthens produktion omfatter 16 trykte arbejder, hvortil kommer 4 arbejder i manuskript. Af disse 20 arbejder er dog 7 udført i samarbejde med andre. Hele dr. Zeuthens produktion må betegnes som fysiologisk, delvis cellefysiologisk. Bortset fra et par mindre arbejder sammen med Aug. Krogh om osmotiske forhold i frøægget og om de fysiologiske forhold, der går forud for insekternes flugt, samt et lille arbejde vedrørende de osmoregulatoriske forandringer ved ferskvandssvampenes overvintring, beskæftiger alle hans øvrige arbejder sig med respirations- og stofskiftefysiologi. Her skal navnlig fremhæves et meget smukt arbejde vedrørende fuglenes respiration, samt hans række af publikationer vedrørende stofskiftet i æg af ascidier og frøer, hos små planktonorganismer og ved celledelinger. I forbindelse hermed foreligger der fra hans hånd nogle arbejder vedrørende tekniske forhold, navnlig den på Carlsberglaboratoriet indførte dykkermetode. Disse arbejder viser alle dr. Zeuthens betydelige evner som eksperimentator og hans videnskabelige begavelse. De er gennemført med stor teknisk dygtighed, og han fremstiller og behandler de vundne resultater med klarhed og udmærket sans for de konsekvenser, der kan drages. Det fremgår dog af disse arbejder og ikke mindst af

hans hovedarbejde, disputatsen, at han anskuer de foreliggende problemer fra et biokemisk-fysiologisk synspunkt. Disputatsen, der handler om dyrenes størrelse i forhold til stofskiftet, var oprindelig anlagt som et økologisk-fysiologisk arbejde over planktonorganismernes iltforbrug, men – vel i virkeligheden typisk for dr. Zeuthens hele indstilling – blev denne linie ret hurtigt forladt, og arbejdet udviklede sig til et rent fysiologisk til dels teoretisk arbejde vedrørende størrelse og stofskifte.

Selv om visse arbejder beskæftiger sig med fysiologiske forhold under celledelingen, kan de dog næppe siges at falde inden for det ledige professorats område. Vi anser dr. Zeuthen for en særdeles lovende ung forsker, men vi mener dog, at hans produktion er i udpræget grad fysiologisk og derfor har ringe tilknytning til det ledige embedes område.

Som det vil fremgå af ovenstående gennemgang af de enkelte ansøgers vita ante acta og videnskabelige produktion, falder dr. Heegaards og dr. Nielsens videnskabelige arbejder så godt som fuldstændig udenfor professoratets område, hvorfor vi allerede af denne grund mener, at de ikke kan komme i betragtning ved embedets besættelse. Om dr. phil. Hemmingsen må vi udtale, at vi anser ham for en fremragende forsker, men også for hans vedkommende ligger produktionens hovedvægt så afgjort indenfor fysiologien, dernæst indenfor faunistik, økologi og lign. dele af zoologien, medens hans tilknytning til de discipliner, som det ledige professorat omfatter, er ringe. Selv om vi vil understrege, at vi anser dr. Hemmingsen for den måske betydeligste forskerbegavelse blandt ansøgerne, mener vi alligevel ikke, at han kan komme i betragtning ved dette professorats besættelse. Også for dr. Erik Zeuthen gælder det, at hans arbejder såvel med hensyn til metode som synspunkter er fysiologiske og biokemiske og mere periferisk berører de under det ledige embede hørende dele af zoologien. Selv om vi anser dr. Zeuthen for at være en særdeles lovende forsker, mener vi derfor heller ikke, at han kan indstilles til det ledige embede.

For dr. Brøndsted, dr. Holst Christensen, dr. Lemche og docent Suomalainen gælder det derimod, at deres produktion i større eller mindre grad falder indenfor professoratets område eller i hvert fald grænseområder.

Dr. Holst Christensens produktion falder ganske vist for hovedarbejderne helt inden for professoratets område, men da den dels i henseende til omfang er betydelig mindre end de tre andre ovennævnte ansøges, dels på grund af dens rent deskriptive karakter uden almindelige resultater også i videnskabelig henseende står tilbage for de andres, mener vi heller ikke at kunne indstille dr. Holst Christensen,

idet han – uanset sin mangeårige fortjenstfulde gerning ved institutionen – som forsker ikke kan komme på højde med de tre andre ansøgere.

Selv om vi mener, at dr. Lemche har en omfattende og værdifuld produktion, er den dog mindre central inden for professoratets område, og den står vel for de arbejders vedkommende, som der her særlig må lægges vægt på, knapt på højde med dr. Brøndstedes og docent Suomalainens.

Om disse to sidstnævnte mener vi, at de i henseende til videnskabelige kvalifikationer må anses for næsten jævnbyrdige. Dr. Brøndstedes produktion tyder dog på mere alsidighed og iderigdom, hvorfor vi mener at burde indstille ham til det ledige embede. Her er der også i nogen grad taget hensyn til, at vi ikke mener at burde indstille en forsker fra et andet land, med mindre dennes kvalifikationer ligger klart foran den bedst kvalificerede danske ansøgers.«

Udvalgets indstilling blev i overensstemmelse med § 4, stk. 2, i den fornævnte kgl. anordning tilstillet ansøgerne, af hvilke dr. Paul Holst Christensen indsendte bemærkninger til indstillingen.

Efter at udvalgets indstilling var blevet tiltrådt af fakultetet og indsendt til ministeriet med Konsistoriums tilslutning, blev rektor, dr. phil. Holger Valdemar Brøndsted under 2. juni 1948 udnævnt til professor i almindelig zoologi ved Københavns universitet fra den 1. august 1948 at regne.